Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA PRĪTA PIKAMĒES [*PRIIT PIKAMÄE*]
SECINĀJUMI,
sniegti 2021. gada 17. jūnijā [1]

Lieta C-894/19 P

Eiropas Parlaments
pret

UZ

Apelācijas sūdzība – Civildienests – Ierēdnis – Disciplinārlieta – Psiholoģiskā vardarbība – Disciplinārsods – Pazemināšana pakāpē par vienu pakāpi – Prasītājas lūguma sniegt palīdzību noraidīšana – Prasība atcelt tiesību aktu – Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 41. pants – Objektīvās objektivitātes prasība – Tiesības tikt uzklausītam

I. Ievads

1. Eiropas Parlaments ar apelācijas sūdzību lūdz atcelt Eiropas Savienības Vispārējās tiesas 2019. gada 20. septembra spriedumu UZ/Parlaments (T-47/18, turpmāk tekstā – "pārsūdzētais spriedums", EU:T:2019:650), ar kuru tā, pirmkārt, atcēla Parlamenta ģenerālsekretāra 2017. gada 27. februāra lēmumu, ar kuru UZ tika piemērots disciplinārsods, pazeminot viņu no AD 13 pakāpes 3. līmeņa uz AD 12 pakāpes 3. līmeni un dzēšot AD 13 pakāpē iegūto nopelnu punktus, un, otrkārt, pārējā daļā prasību noraidīja.

2. Ar pretapelācijas sūdzību UZ lūdz Tiesu atcelt pārsūdzēto spriedumu, ciktāl Vispārējā tiesa noraidīja prasību atcelt lēmumu, ar kuru noraidīts viņas lūgums sniegt palīdzību.

3. Saskaņā ar Tiesas lūgumu šajos secinājumos uzmanība tiks vērsta uz apelācijas sūdzības pirmā pamata pirmo daļu, kas attiecas uz apgalvoto Parlamenta neobjektivitāti, veicot izmeklēšanu disciplinārlietā pret UZ. Parlaments apgalvo, ka Vispārējā tiesa esot kļūdaini nospriedusi, ka ieceltie izmeklētāji neesot snieguši pietiekamas garantijas, lai izslēgtu jebkādas leģitīmas šaubas par viņu objektivitāti. Šis Vispārējās tiesas secinājums esot balstīts, pirmkārt, uz faktu sagrozīšanu un, otrkārt, uz jēdziena "objektīva objektivitāte" kļūdainu juridisko kvalifikāciju.

4. Šī lieta sniedz Tiesai iespēju lemt par principu, kuri reglamentē šo jēdzienu "objektīva objektivitāte", kas jau ir zināms vairākās Savienības tiesību sistēmas jomās, piemērojamību civildienestam un konkrētāk – administratīvajai izmeklēšanai, kas tiek veikta disciplinārlietu ietvaros.

[1] Oriģinālvaloda – franču.

II. Atbilstošās tiesību normas

5. Eiropas Savienības Civildienesta noteikumu 24. pantā, redakcijā, kas piemērojama šajā lietā (turpmāk tekstā – "Civildienesta noteikumi"), ir paredzēts:

"Savienība palīdz visiem ierēdņiem, jo sevišķi tiesvedībā pret jebkuru personu, kura izsaka draudus, apvainojumus vai veic apmelojošas darbības vai izteikumus, vai uzbrūk personai vai īpašumam, kuru ierēdnis vai viņa ģimenes loceklis guvis sava amata vai pienākumu dēļ.

Šādos gadījumos Savienība [..] atlīdzina ierēdnim radušos zaudējumus tiktāl, ciktāl ierēdnis neradīja zaudējumus ne apzināti, ne arī aiz nopietnas nolaidības, un tas nav saņēmis atlīdzību no personas, kura nodarīja zaudējumus."

6. Šo Civildienesta noteikumu 86. pantā ir noteikts:

"1. Ja ierēdnis tīši vai netīši neievēro šajos Civildienesta noteikumos noteiktos pienākumus, tas saucams pie disciplināras atbildības.

2. Ja iecēlējinstitūcijai vai Eiropas Birojam krāpšanas apkarošanai [(OLAF)] kļūst zināmi pierādījumi par pienākumu neievērošanu 1. punkta nozīmē, veic administratīvo izmeklēšanu, lai pārbaudītu, vai šāda pienākumu neievērošana ir notikusi.

3. Disciplinārie noteikumi, procedūras un pasākumi, un noteikumi un procedūras attiecībā uz administratīvo izmeklēšanu ir noteiktas IX pielikumā."

7. Saskaņā ar minēto Civildienesta noteikumu IX pielikuma 3. pantu:

"Pamatojoties uz izmeklēšanas ziņojumu, pēc visu lietā esošo pierādījumu paziņošanas ierēdnim un pēc attiecīgā ierēdņa uzklausīšanas [iecēlējinstitūcija] var:

a) izlemt, ka nav iespējams celt prasību pret ierēdni, un par to rakstveidā informēt ierēdni; vai

b) izlemt, ka, pat ja ir vai šķiet, ka ir notikusi pienākumu neievērošana, netiks piemēroti disciplinārsodi, un vajadzības gadījumā izteikt ierēdnim brīdinājumu; vai;

c) gadījumā, kad nav pildīti pienākumi Civildienesta noteikumu 86. panta nozīmē:

   i) izlemt ierosināt disciplinārlietu, kā paredzēts šā pielikuma 4. iedaļā, vai

   ii) izlemt ierosināt disciplinārlietu izskatīšanai Disciplinārlietu kolēģijā."

8. Šī pielikuma 16. panta 1. un 2. punktā ir noteikts:

"1. Kolēģija uzklausa attiecīgo ierēdni; uzklausīšanas laikā viņš var iesniegt piezīmes mutvārdos vai rakstveidā, personīgi vai ar pārstāvja starpniecību. Viņš var uzaicināt lieciniekus.

2. Iestādi kolēģijas priekšā pārstāv šim nolūkam iecēlējinstitūcijas pilnvarots ierēdnis, kura tiesības ir vienlīdzīgas ar attiecīgā ierēdņa tiesībām."

9. Minētā pielikuma 22. pants ir formulēts šādi:

"1. Pēc ierēdņa uzklausīšanas iecēlējinstitūcija pieņem lēmumu, kā tas paredzēts šā pielikuma 9. un 10. pantā, divu mēnešu laikā no kolēģijas atzinuma saņemšanas. Lēmums ir jāpamato.

2. Ja iecēlējinstitūcija izlemj lietu slēgt bez disciplinārsoda uzlikšanas, tā par to nekavējoties rakstveidā informē attiecīgo ierēdni. Attiecīgais ierēdnis var lūgt, lai šo lēmumu iekļauj viņa personīgajā lietā."

III. Lietas priekšvēsture un strīdīgais lēmums

10. Tiesvedības priekšvēsture izriet no pārsūdzētā sprieduma 1.–27. punkta, un šīs apelācijas sūdzības vajadzībām to var rezumēt šādi.

11. Kopš 2009. gada 1. janvāra UZ ieņēma nodaļas vadītājas amatu Parlamentā. Pēdējoreiz viņa bija klasificēta AD 13 pakāpes 3. līmenī.

12. 2014. gada 24. janvārī 14 no 15 viņas vadītajā nodaļā ietilpstošajiem darbiniekiem (turpmāk tekstā – "sūdzības iesniedzēji") iesniedza lūgumu sniegt palīdzību Parlamenta ģenerālsekretāram saskaņā ar Civildienesta noteikumu 24. pantu, apgalvojot, ka UZ ir īstenojusi psiholoģisku vardarbību.

13. Saistībā ar šo lūgumu personāla ģenerāldirektorāta (turpmāk tekstā – "*DG PERS*") ģenerāldirektors informēja sūdzības iesniedzējus, ka ir veikti pagaidu pasākumi. Tie ietvēra tostarp attiecīgās nodaļas personālvadības uzticēšanu citai personai un administratīvās izmeklēšanas uzsākšanu.

14. Pēc administratīvās izmeklēšanas sākšanas *DG PERS* ģenerāldirektors 2014. gada 20. novembrī uzklausīja UZ.

15. Pēc divu ziņojumu sagatavošanas 2015. gada 3. martā un 17. novembrī *DG PERS* ģenerāldirektors uzklausīja UZ attiecīgi 2015. gada 17. jūnijā un 2. decembrī.

16. Ar 2016. gada 6. janvāra vēstuli Parlamenta ģenerālsekretārs informēja UZ par vēršanos Disciplinārlietu kolēģijā saistībā ar Civildienesta noteikumos paredzēto pienākumu nepildīšanu. Disciplinārlietu kolēģija viņu uzklausīja 2016. gada 17. februārī, 9. martā, 8. aprīlī un 26. maijā.

17. 2016. gada 25. jūlijā disciplinārlietu kolēģija vienprātīgi pieņēma atzinumu, kurā, pirmkārt, tā ierosināja iecēlējinstitūcijai piemērot kopēju sodu par visiem UZ pārkāpumiem, pazeminot [viņu] pakāpē, un, otrkārt, tā secināja, ka iecēlējinstitūcijai būtu nopietni jāapsver viņas iecelšana citā amatā citā amata kategorijā ģenerālsekretariātā.

18. Ar 2016. gada 20. septembra lēmumu Parlamenta ģenerālsekretārs pilnvaroja *DG PERS* ģenerāldirektoru pārstāvēt viņu UZ uzklausīšanā, kas paredzēta Civildienesta noteikumu IX pielikuma 22. pantā, un uzdeva nodot viņam prasītājas varbūtējos apsvērumus par disciplinārlietu kolēģijas pieņemto un 2016. gada 7. septembrī nosūtīto atzinumu.

19. Ar 2016. gada 4. oktobra e-pasta vēstuli *DG PERS* ģenerāldirektors aicināja UZ ierasties 2016. gada 20. oktobrī uz uzklausīšanu saskaņā ar Civildienesta noteikumu 22. panta 1. punktu, lai viņa varētu sniegt savus apsvērumus par disciplinārlietu kolēģijas atzinumu.

20. *DG PERS* ģenerāldirektors uzklausīja UZ 2016. gada 14. novembrī. Šajā uzklausīšanā viņa iesniedza ziņojumu un lūdza Parlamenta palīdzību saistībā ar draudiem, ko pret viņu ir vērsuši viņas nodaļas darbinieki.

21. Pēc *DG PERS* ģenerāldirektora ierosinājuma UZ tika uz laiku pārcelta uz citu nodaļu.

22. Ar 2017. gada 27. februāra lēmumu Parlamenta ģenerālsekretārs nolēma noteikt UZ disciplinārsodu – pazemināšanu pakāpē tajā pašā funkciju grupā no AD 13 pakāpes 3. līmeņa uz AD 12 pakāpes 3. līmeni, agrākajā AD 13 pakāpē iegūtos nopelnu punktus nosakot nulles sākuma pozīcijā (turpmāk tekstā – "strīdīgais lēmums").

23. Ar 2017. gada 6. jūnija vēstuli UZ iesniedza Parlamenta iecēlējinstitūcijai sūdzību par strīdīgo lēmumu.

24. Ar 2017. gada 14. jūnija vēstuli UZ iesniedza sūdzību Parlamenta ģenerālsekretāram par viņas lūguma sniegt palīdzību netiešu noraidīšanu. Ar 2017. gada 20. jūlija vēstuli *DG PERS* ģenerāldirektors noraidīja šo lūgumu sniegt palīdzību.

25. Ar 2017. gada 6. oktobra vēstuli Parlamenta priekšsēdētājs noraidīja UZ 2017. gada 6. un 14. jūnija vēstulēs ietvertās sūdzības.

IV. Tiesvedība Vispārējā tiesā un pārsūdzētais spriedums

26. Ar prasības pieteikumu, kas Vispārējās tiesas kancelejā iesniegts 2018. gada 29. janvārī, UZ cēla prasību, pirmkārt, atcelt strīdīgo lēmumu un, otrkārt, atcelt lēmumu, ar kuru noraidīts viņas lūgums sniegt palīdzību.

27. Parlaments lūdza prasību noraidīt.

A. Par prasību atcelt strīdīgo lēmumu

28. Prasījumu atcelt strīdīgo lēmumu pamatojumam UZ izvirzīja divus pamatus, ar pirmo no tiem tiek apgalvota administratīvās izmeklēšanas nelikumība un ar otro – disciplinārlietu kolēģijas darbības nelikumība un nenotikusī uzklausīšana kompetentajā iestādē pēc tās darbības pabeigšanas.

1. Par pirmo pamatu, kas attiecas uz administratīvās izmeklēšanas nelikumību

29. Pirmā pamata ietvaros UZ it īpaši apgalvoja, ka diviem no izmeklētājiem, kuri bija atbildīgi par administratīvo izmeklēšanu, proti, par "disciplināro" daļu atbildīgajam izmeklētājam un par "vardarbības" daļu atbildīgajam izmeklētājam, neesot bijusi nepieciešamā neatkarība un objektivitāte, lai piedalītos šajā izmeklēšanā.

30. Pirmkārt, attiecībā uz apgalvoto "disciplinārās" daļas izmeklētāja objektivitātes trūkumu Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 51. punktā konstatēja, ka no liecības, ko sniedzis viens no sūdzības iesniedzējiem, izriet, ka *DG PERS* darbinieks bija ticies ar minēto sūdzības iesniedzēju pirms izmeklēšanas sākšanas un ka šīs tikšanās laikā viņš iepriekš minētajam darbiniekam, kurš vēlāk tika iecelts par izmeklētāju, pastāstīja, ka UZ, konkrētāk, ar sava vīra starpniecību, "atriebības nolūkos" ir ziņojusi par viņu *OLAF* par iespējamiem pārkāpumiem.

31. Vispārējā tiesa uzskatīja, ka šāda liecība var izraisīt UZ leģitīmas šaubas, vai izmeklētājs, kuru varbūt ir ietekmējis viņam par prasītājas apgalvotās rīcības īpašo ļaunprātīgumu stāstītais, ir objektīvs.

32. Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 53.–55. punktā uzskatīja, ka, tā kā UZ 2016. gada 14. novembra uzklausīšanā bija informējusi Parlamentu par šo objektivitātes trūkumu, Parlaments varēja kā izmeklētāju izvēlēties personu, kurai iepriekš nekas nebūtu bijis zināms par lietas faktiem.

33. Attiecībā uz "vardarbības" daļas izmeklētāja objektivitātes trūkumu Vispārējā tiesa šī sprieduma 57. punktā konstatēja, ka no paskaidrojumiem, kurus Parlaments sniedza tiesas sēdē, izriet, ka pirms iecelšanas par "vardarbības" daļas izmeklētāju saistībā ar administratīvo izmeklēšanu viņš bija priekšsēdētājs Padomdevējā komitejā aizskarošas izturēšanās un šādas izturēšanās novēršanai darbavietā. Šī komiteja nolēma nodaļas, kuras vadītāja bija UZ, vadību uzticēt citai personai.

34. Vispārējā tiesa uzskatīja, ka, ņemot vērā šīs komitejas slēdzienu, ir jākonstatē, ka tad, kad viņš tika iecelts par "vardarbības" daļas izmeklētāju, viņam jau varēja būt negatīvs viedoklis par UZ. Šis fakts varot likt apšaubīt viņa objektīvo objektivitāti.

35. Līdz ar to Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 59. punktā nosprieda, ka, ieceļot par izmeklētājiem divas personas, kuras varēja iepriekš zināt lietas apstākļus, Parlaments nav sniedzis pietiekamas garantijas, lai izslēgtu jebkādas leģitīmas šaubas Tiesas judikatūras izpratnē.

36. Treškārt, Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 60. punktā atgādināja pastāvīgo judikatūru, saskaņā ar kuru, lai procesuāla pārkāpuma rezultātā varētu atcelt tiesību aktu, ir jākonstatē, ka šī pārkāpuma neesamības gadījumā procedūras iznākums varētu būt bijis citāds.

37. Vispārējā tiesa uzskatīja, ka nevar izslēgt, ka tad, ja administratīvā izmeklēšana šajā lietā būtu veikta rūpīgi un objektīvi, tās iznākums būtu bijis atšķirīgs sākotnējo faktu vērtējums, kas nebūt nebūtu izraisījis disciplinārsoda piemērošanu.

38. Līdz ar to Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 65. punktā uzskatīja, ka UZ prasījumi atcelt strīdīgo lēmumu ir jāapmierina.

39. Tomēr ar pareizu tiesvedību saistītu iemeslu dēļ Vispārējā tiesa uzskatīja par lietderīgu izskatīt otro pamatu.

2. Par otro pamatu, kas attiecas uz disciplinārlietu kolēģijas darbības nelikumību un nenotikušo uzklausīšanu kompetentajā iestādē pēc tās darbības pabeigšanas

40. Otrā pamata pamatojumam UZ norādīja, pirmkārt, ka vienā no sešām sanāksmēm Parlamentu nevarēja likumīgi pārstāvēt divi ierēdņi un ka nav bijis pareizi, ka Parlamenta pārstāvji palika sanāksmes telpā, lai apspriestos ar disciplinārlietu kolēģijas locekļiem. Otrkārt, UZ apgalvoja, ka vienīgi Parlamenta ģenerālsekretārs pirms lēmuma par disciplinārsoda noteikšanu ierēdnim pieņemšanas ir pilnvarots viņu uzklausīt. Viņas ieskatā šāda uzklausīšana neesot notikusi.

41. Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 102. punktā apmierināja otro pamatu. Tā kā atgādinājumam par Vispārējās tiesas argumentāciju par jautājumiem, kas izvirzīti saistībā ar minēto pamatu, ir tikai ierobežota nozīme apelācijas sūdzības analīzē šajos secinājumos, šajā ziņā pietiek atsaukties uz pārsūdzētā sprieduma 68.–101. punktu.

B. Par prasību atcelt lēmumu, ar kuru noraidīts lūgums sniegt palīdzību

42. Vispārējā tiesā UZ būtībā apgalvoja, ka Parlaments esot kļūdaini noraidījis viņas lūgumu sniegt palīdzību, ko viņa bija iesniegusi šai iestādei.

43. Tā kā minētajam pamatam nav nozīmes šajos secinājumos veiktajā analīzē, pietiek norādīt, ka prasību atcelt lēmumu, ar kuru noraidīts lūgums sniegt palīdzību, Vispārējā tiesa noraidīja to iemeslu dēļ, kas konkrēti norādīti pārsūdzētā sprieduma 107.–110. punktā.

44. Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, Vispārējā tiesa ar pārsūdzēto spriedumu, pirmkārt, atcēla strīdīgo lēmumu un, otrkārt, pārējā daļā prasību noraidīja.

V. Lietas dalībnieku prasījumi

A. Prasījumi apelācijas sūdzībā

45. Apelācijas sūdzībā Parlaments lūdz Tiesu:

– atcelt pārsūdzēto spriedumu un līdz ar to

– noraidīt prasību pirmajā instancē;

– nospriest, ka katrs lietas dalībnieks šajā instancē radušos tiesāšanās izdevumus sedz pats, un

– piespriest UZ atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, kas radušies pirmajā instancē.

46. Atbildes rakstā uz apelācijas sūdzību UZ lūdz Tiesu:

– apelācijas sūdzību noraidīt un

– piespriest Parlamentam atlīdzināt tiesāšanās izdevumus abās instancēs.

B. Prasījumi pretapelācijas sūdzībā

47. Pretapelācijas sūdzībā UZ lūdz Tiesu:

– atcelt pārsūdzēto spriedumu, ciktāl ar to ir noraidīta prasība atcelt lēmumu, ar kuru noraidīts viņas lūgums sniegt palīdzību, un

– pieņemot jaunus noteikumus, atcelt Parlamenta lēmumu, ar kuru ir noraidīta šī prasība atcelt tiesību aktu, kā arī

– piespriest Parlamentam atlīdzināt tiesāšanās izdevumus abās instancēs.

48. Atbildes rakstā uz pretapelācijas sūdzību Parlaments lūdz Tiesu:

– atzīt pretapelācijas sūdzību par daļēji nepieņemamu attiecībā uz otro pamatu un par nepamatotu kopumā un

– piespriest UZ atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

VI. Juridiskais vērtējums

A. Parlamenta izvirzītie pamati un veicamās pārbaudes apjoms

49. Apelācijas sūdzības pamatojumam Parlaments izvirza trīs pamatus. *Pirmais pamats*, kas attiecas uz pārsūdzētā sprieduma 54., 58. un 59. punktu, attiecas uz tiesību kļūdu, faktu sagrozīšanu un pamatojuma nenorādīšanu, kas esot mazinājis Vispārējās tiesas secinājuma nozīmi, saskaņā ar kuru Parlamenta veiktajās izmeklēšanās nebija ievērota objektīvā objektivitāte. *Otrais pamats*, kas ir vērsts pret minētā sprieduma 72. punktu, attiecas uz tiesību kļūdu, faktu sagrozīšanu un pamatojuma nenorādīšanu Vispārējās tiesas secinājumā, kurā ir konstatēts pušu procesuālo tiesību vienlīdzības principa pārkāpums disciplinārlietu kolēģijas darbā. *Trešais pamats*, kas ir vērsts pret minētā sprieduma 90., 99. un 102. punktu, attiecas uz tiesību kļūdu, faktu sagrozīšanu un pamatojuma nenorādīšanu, ko Vispārējā tiesa esot pieļāvusi, uzskatot, ka ir pārkāptas UZ tiesības tikt uzklausītai.

50. *Pirmais pamats* ir sadalīts četrās daļās. Kā jau tika norādīts ievadā, šie secinājumi attieksies tikai uz minētā pamata *pirmo daļu*. Līdz ar to turpmāk es izklāstīšu tikai ar to saistītos Parlamenta izvirzītos argumentus.

51. Parlaments būtībā apgalvo, ka, pārsūdzētā sprieduma 52., 58. un 59. punktā nospriežot, ka divi izmeklētāji, proti, viens, kas bija atbildīgs par administratīvās izmeklēšanas "disciplināro" daļu, un otrs, kas bija atbildīgs par šīs izmeklēšanas "vardarbības" daļu, neesot snieguši pietiekamas garantijas, lai izslēgtu jebkādas leģitīmas šaubas par viņu objektīvo objektivitāti, Vispārējā tiesa esot balstījusies uz faktu sagrozīšanu, kā arī uz kļūdainiem juridiskiem kritērijiem, izvērtējot jēdzienu "objektīva objektivitāte", un tādējādi neesot ievērojusi Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – "Harta") 41. pantu.

52. Parlaments uzskata, ka tas vien, ka izmeklētājs, kurš bija atbildīgs par "disciplināro" daļu, iepriekš zināja par faktiem – it īpaši, ja šī [faktu] zināšana ir ierobežota un konkrēta vai pat nepilnīga, kā tas ir šajā gadījumā, – nevar pats par sevi automātiski radīt leģitīmas šaubas, kas

pamatotu citas personas piesaisti, kura iepriekš nav zinājusi par lietas faktiem. Turklāt Vispārējā tiesa nemaz neesot pārbaudījusi, vai UZ bažas patiešām varēja pamatot leģitīmas šaubas par izmeklētāju objektīvo objektivitāti. Parlaments uzskata, ka šajā gadījumā šīs bažas neesot pamatojušas nepieciešamību iecelt citus izmeklētājus, it īpaši, ņemot vērā, ka nepastāvēja nekāds interešu konflikts starp attiecīgajiem izmeklētājiem un šo lietas dalībnieku.

53. No šī argumentu kopsavilkuma var secināt, ka juridiskie jautājumi, kas rodas izskatāmajā strīdā, būtībā attiecas uz diviem galvenajiem aspektiem: pirmkārt, uz jēdzienu "objektivitāte" un, otrkārt, uz tās piemērojamību tādam gadījumam kā šajā lietā aplūkotais. Lai strukturēti un loģiski analizētu šos juridiskos jautājumus, vispirms ir jānoskaidro, kuras ir tās Savienības tiesību sistēmas jomas, kurām šis jēdziens ir piemērojams vispārīgi, un, otrkārt, vai tajās ietilpst civildienests. Tikai pēc šo juridisko jautājumu izvērtēšanas būs iespējams noteikt, vai Vispārējā tiesa ir pieļāvusi tiesību kļūdas un vai Parlamenta izvirzīto iebildumu var uzskatīt par pamatotu. Turpmāk izklāstītajos apsvērumos tiek ievērota šī analīzes struktūra.

B. Jēdziens "objektivitāte" Savienības tiesībās

1. Ievada apsvērumi

54. Parastā lietojumā jēdziens "objektivitāte" nozīmē "neitralitāti". Tas attiecas uz tādas personas īpašību vai raksturu, kas nedod priekšrocību vienai pusei tā, ka tas ir nelabvēlīgi otrai pusei, vai apzīmē to, kas ir objektīvs, taisnīgs un vienlīdzīgs [2]. Ņemot vērā iepriekš minēto, uzmanība ir jāvērš uz to, ka ar Savienības tiesībām īpaša nozīme tiek piešķirta to personu objektivitātei, kurām tās institucionālajā struktūrā ir jāveic īpaša funkcija, kas parasti ir saistīta ar lēmumu pieņemšanu vai strīdu atrisināšanu, neatkarīgi no tā, vai tie ir Tiesas tiesneši un ģenerāladvokāti [3] vai dažādu iestāžu un struktūru ierēdņi un citi darbinieki. Tas tā konkrēti ir tādēļ, ka Savienības tiesību sistēmā ir pieņemti daudzi principi, kuru pamatā ir tās dalībvalstu konstitucionālās tradīcijas.

55. Lai gan Savienībai kā pārvalstiskai organizācijai pašai nav "valsts" statusa politisko zinātņu jēdzienu izpratnē, ir acīmredzams, ka ar Līgumiem tai ir piešķirtas kompetences, kas norāda uz virkni dalībvalstīm raksturīgu īpašību. Institucionālā līdzsvara principa, kas izriet no LES 13. panta 2. punkta, atbilstoši kuram "katra [Savienības] iestāde darbojas saskaņā ar Līgumos noteiktajām pilnvarām un atbilstīgi tajos izklāstītajām procedūrām, nosacījumiem un mērķiem" [4], konkrētais mērķis ir nodrošināt iestādēm piešķirto pilnvaru savstarpēju ievērošanu Savienībā. Tas pats attiecas uz LES preambulā minēto universālo vērtību, kas veido "cilvēka neaizskaramas un neatņemamas tiesības, kā arī brīvību, demokrātiju, vienlīdzību un tiesiskumu", atzīšanu. Vairākas

[2] Jēdziens "objektivitāte" ir nesaraujami saistīts ar "taisnīguma" jēdzienu. Objektivitāti tiesību filozofijā uzskata par ētikas nosacījumu, kas nepieciešams, lai nodrošinātu tiesību vienveidīgu un tātad vienlīdzīgu vai taisnīgu piemērošanu personām, tādējādi izvairoties no patvaļīgiem lēmumiem (šajā nozīmē skat. Petersen, J., *Nietzsches Genialität der Gerechtigkeit*, Berlīne, 2008, 102. lpp., un Drews, A., *Kants Naturphilosophie als Grundlage seines Systems*, Berlīne, 1894, 250. lpp.). Tas nozīmē, ka lēmuma pieņēmējs ir pilnīgi atrauts no savām personīgajām interesēm, kā arī to, ka lēmuma pieņemšana notiek neatkarīgi no attiecīgās personas statusa (šajā ziņā skat. Guinchard, S., "La gestion des conflits d'intérêts du juge: entre statut et vertu", *Pouvoirs*, 2013/4, Nr. 147, 39. lpp.). Saskaņā ar tradīciju, kuras pirmsākumi meklējami viduslaikos, objektivitātes, kas ir dalībvalstu tiesu sistēmu pamatā, simbols ir sievietes ar aizsietām acīm attēls – alegoriska personifikācija, ko iedvesmojušas attiecīgi romiešu un grieķu mitoloģijas dievietes Justīcija un Temīda.

[3] Saskaņā ar LESD 252. panta otro daļu ģenerāladvokāta pienākums ir, *ievērojot pilnīgu objektivitāti* un neatkarību, atklātā tiesas sēdē izteikt pamatotus secinājumus par lietām, kurās atbilstoši Eiropas Savienības Tiesas statūtiem ir vajadzīga viņa iesaistīšanās (šajā ziņā skat. spriedumus, 2015. gada 3. decembris, *Banif Plus Bank*, C-312/14, EU:C:2015:794, 33. punkts, un 2016. gada 9. jūnijs, *Pesce* u.c., C-78/16 un C-79/16, EU:C:2016:428, 25. punkts).

[4] Spriedumi, 2015. gada 14. aprīlis, Padome/Komisija (C-409/13, EU:C:2015:217, 64. punkts); 2015. gada 16. jūlijs, Komisija/Padome (C-425/13, EU:C:2015:483, 69. punkts); 2015. gada 6. oktobris, Padome/Komisija (C-73/14, EU:C:2015:663, 61. punkts), un 2016. gada 28. jūlijs, Padome/Komisija (C-660/13, EU:C:2016:616, 32. punkts).

tiesību normas šajos Līgumos un it īpaši Pamattiesību hartā garantē, ka Savienība, īstenojot savas pilnvaras, ievēros šos principus. Pašreizējā attīstības stadijā Savienības tiesību sistēmā ir vērojamas ievērojamas paralēles ar tās dalībvalstu tiesību sistēmu.

56. Raugoties no cita skatupunkta, varētu apgalvot, ka minēto principu un vērtību garantēšana ir obligāts nosacījums, lai nodotu pilnvaras Savienībai. Tā kā tā uzņemas arvien vairāk kompetenču, kas agrāk bija dalībvalstu kompetences, tādējādi aizstājot pēdējās minētās, tās tiesību sistēmai bija jāattīstās tā, lai tā atspoguļotu dalībvalstu vērtības un principus. Turklāt, ņemot vērā, ka Savienības tiesībās bieži ir prasīta īstenošana valsts līmenī, piemēram, valsts likumdošanas iestādēm transponējot direktīvu vai valsts iestādēm pieņemot administratīvus aktus, bija jānodrošina vērtību un principu viendabība [5]. Tā ir nepieciešama ikvienas pārvaldības sistēmas pienācīgai darbībai vairākos līmeņos neatkarīgi no tā, vai runa ir par federālu valsti vai tādu reģionālu integrācijas sistēmu kā Savienība.

57. Konkrēti attiecībā uz jēdzienu "objektivitāte" ir jānorāda, ka, tā kā tas ir atzīts visās dalībvalstīs dažādos aspektos, ir loģiski, ka tas ir arī Savienības tiesību sistēmas neatņemama sastāvdaļa. Jautājums, kas rodas šajā kontekstā, ir par to, kurās jomās ir piemērojams šis jēdziens, ņemot vērā Tiesas judikatūrā sniegtās vērtīgās norādes. Šajos secinājumos es sniegšu šīs judikatūras pārskatu, lai apstiprinātu jēdziena "objektivitāte" atzīšanu par Savienības tiesību galveno principu.

2. Piemērošana tiesu sistēmai

58. Neatkarība un objektivitāte ir divi jebkuras tiesu sistēmas pamatprincipi [6]. Šie principi garantē attiecīgajām personām, ka tiesa spriedīs, ņemot vērā tikai tiesas debašu argumentus, nepadodoties nekādam spiedienam vai aizspriedumiem. Objektivitāte, kas ir tiesību uz lietas taisnīgu izskatīšanu galvenais elements, kurš ir nostiprināts nozīmīgos tiesību aktos, piemēram, Vispārējās cilvēktiesību deklarācijas 10. pantā, Starptautiskā pakta par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām 14. panta 1. punktā un Romā 1950. gada 4. novembrī parakstītās Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (turpmāk tekstā – "ECPAK") 6. panta 1. punktā, nozīmē, ka tiesai nav aizspriedumu. Šajā nozīmē neatkarība drīzāk attiecas uz tiesas attiecībām ar citas varas pārstāvjiem un tā ir nepieciešams, lai arī nepietiekams nosacījums objektivitātei tiesas attiecībās ar attiecīgajām personām.

59. Līgumi un Eiropas Savienības Tiesas statūti ir pamats neatkarīgai tiesas darbībai pārvalstiskā līmenī [7], kas ļauj objektīvi izskatīt tajā ierosinātās lietas. Ja šajos tiesību aktos nav paredzētas īpašas tiesību normas, lai atbilstoši izskatītu noteiktus procesuālos jautājumus, Tiesa bieži iedvesmojas no Eiropas Cilvēktiesību tiesas – kā starptautiskas tiesu iestādes, kas ir atbildīga par ECPAK interpretāciju,– judikatūras, kas atspoguļo dalībvalstīm kopīgās konstitucionālās

[5] Administratīvajās tiesībās pūles nodrošināt šādu labu pārvaldību raksturojošo vērtību un principu viendabību izpaužas, piemērojot, pirmkārt, Hartas 41. pantu Savienības iestādēm un struktūrām, kurām šī tiesību norma ir paredzēta, un, otrkārt, Savienības tiesību vispārīgo principu, kas atspoguļo šo tiesību normu, dalībvalstīm, kad tās īsteno šīs tiesības. Šajā ziņā skat. spriedumus, 2019. gada 8. maijs, PI (C-230/18, EU:C:2019:383, 57. punkts), un 2020. gada 24. novembris, *Minister van Buitenlandse Zaken* (C-225/19 un C-226/19, EU:C:2020:951, 34. punkts).

[6] Attiecībā uz pārskatu par šo divu principu īstenošanu starptautiskā līmenī skat. Olbourne, B., "Independence and impartiality: International standards for national judges and courts", *Law and practice of international courts and tribunals*, 2. sēj., Nr. 1, 2003. gada aprīlis, 97. lpp.

[7] Šajā ziņā skat. Voßkuhle, A., "The cooperation between European courts: the Verbund of European courts and its legal toolbox", *The Court of Justice and the Constitution of Europe: analyses and perspectives on sixty years of case-law*, Hāga, 2013, 82. lpp., kur ir izskaidrots, ka Vācijas konstitucionālā tiesa ir skaidri atzinusi Tiesas kompetenci sekmēt Savienības tiesību attīstību.

tradīcijas. Tā kā šīs konstitucionālās tiesības un tradīcijas ietilpst Savienības tiesībās kā vispārīgi principi atbilstoši LES 6. panta 3. punktam, tiklīdz ir jāinterpretē šie vispārīgie principi Savienībā, Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūrai ir vispāratzīta autoritāte.

60. 2009. gada 19. februāra spriedums *Gorostiaga Atxalandabaso*/Parlaments (C-308/07 P, turpmāk tekstā – "spriedums *Gorostiaga Atxalandabaso*/Parlaments", EU:C:2009:103) šajā kontekstā ir īpaši svarīgs, jo Tiesa tajā atgādināja jau minēto ECPAK 6. panta 1. punktā paredzēto tiesību uz lietas taisnīgu izskatīšanu nozīmīgumu, kas nozīmē, ka ikvienai personai ir piekļuve neatkarīgai un objektīvai tiesai. Attiecībā uz savu statusu Savienības tiesību sistēmā Tiesa ir atzinusi, ka tiesības uz lietas taisnīgu izskatīšanu ir pamattiesības, ko Savienība ievēro kā vispārīgu principu saskaņā ar LES 6. panta 2. punktu [8]. Šajā ziņā ir jāprecizē, ka attiecīgais spriedums tika pasludināts pirms Lisabonas līguma stāšanās spēkā, un minētās tiesības šobrīd ir nostiprinātas Hartas 47. pantā, kurā tostarp ir paredzēta ikvienas personas piekļuve neatkarīgai un *objektīvai* tiesai. Ir jānorāda, ka Savienības tiesību mērķis ir nodrošināt aizsardzības līmeni, kas ir līdzīgs vai vismaz līdzvērtīgs ECPAK garantētajam līmenim.

61. Viena no juridiskajiem jautājumiem, kas Tiesai tajā laikā tika uzdoti apelācijas tiesvedībā par Vispārējās tiesas rīkojumu, mērķis bija noteikt, vai tas, ka viens vai vairāki tiesneši, kas piedalās divos secīgos iztiesāšanas sastāvos un kuriem tajos ir tādas pašas funkcijas, piemēram, priekšsēdētājs vai tiesnesis referents, var radīt šaubas par Vispārējās tiesas objektivitāti. Atgādinājumam – lietā, kurā tika pasludināts attiecīgais spriedums, prasītājs bija norādījis, ka, viņaprāt, objektivitātes principa ievērošana noteic, ka tas pats tiesnesis, ja tostarp runa ir par tās pašas instances tiesu, nevar izskatīt lietu, kas pamatojas uz faktiem, kuri ir identiski vai pietiekami saistīti ar jau izspriestās lietas faktiem [9]. Viņaprāt, tiesību uz objektīvu tiesu pārkāpums izrietēja no lietas, kurā bija pieņemts pārsūdzētais rīkojums, nodošanas tādam iztiesāšanas sastāvam, kurā tiesneši, tostarp priekšsēdētāja funkciju izpildītājs un tiesnesis referents, jau bija bijuši tādas lietas iztiesāšanas sastāvā, kurā tika pasludināts spriedums, kas daļēji attiecās uz tiem pašiem faktiem.

62. Tiesa noraidīja šo argumentāciju, sniedzot noliedzošu atbildi uz tai uzdoto juridisko jautājumu. Tiesas ieskatā, pat ja garantiju esamība attiecībā uz tiesas sastāvu ir tiesību uz lietas taisnīgu izskatīšanu stūrakmens, apstāklis, ka tiesneši, kas pirmo reizi ir izskatījuši lietu, atrodas citā iztiesāšanas sastāvā, kam tā pati lieta ir jāizskata atkārtoti, pats par sevi nav uzskatāms par nesaderīgu ar tiesību uz lietas taisnīgu izskatīšanu prasībām [10]. Tiesa precizēja, ka īpaši faktam, ka viens vai vairāki tiesneši piedalās abos secīgajos iztiesāšanas sastāvos un veic tajos tās pašas funkcijas, pašam par sevi nav nozīmes attiecībā uz vērtējumu par objektivitātes prasības ievērošanu, jo šīs funkcijas tiek veiktas koleģiālā sastāvā [11]. Tiesas ieskatā šādiem apsvērumiem ir vēl jo lielāks pamats, ja šiem abiem secīgajiem iztiesāšanas sastāviem ir bijis jāizskata nevis viena un tā pati lieta, bet gan divas atšķirīgas lietas, kurām ir zināma savstarpēja saistība [12].

8 Spriedums *Gorostiaga Atxalandabaso*/Parlaments, 41. punkts.

9 Spriedums *Gorostiaga Atxalandabaso*/Parlaments, 39. punkts.

10 Spriedums *Gorostiaga Atxalandabaso*/Parlaments, 43. punkts.

11 Spriedums *Gorostiaga Atxalandabaso*/Parlaments, 44. punkts.

12 Spriedums *Gorostiaga Atxalandabaso*/Parlaments, 45. punkts.

63. It īpaši ir jāņem vērā, ka Tiesa ir balstījusies uz objektivitātes jēdzienu, kas izstrādāts Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūrā [13], lai to piemērotu Savienības tiesu sistēmai. Konkrētāk, Tiesa norādīja, ka objektivitātes prasība patiesībā ietver divus aspektus. Pirmkārt, tiesai ir jābūt subjektīvi objektīvai, t.i., nevienam no tās locekļiem nedrīkst pastāvēt aizspriedumi vai personīgs pieņēmums, un tiek prezumēts, ka personiskā objektivitāte pastāv, kamēr netiek pierādīts pretējais. Otrkārt, tiesai ir jābūt objektīvi objektīvai, t.i., tai ir jāsniedz pietiekamas garantijas, lai varētu izslēgt jebkādas leģitīmas šaubas šajā sakarā [14].

64. Atgriežoties pie tās lietas faktiem, ko tā izskatīja, lai pieņemtu nolēmumu, Tiesa norādīja, ka, pirmkārt, apelācijas sūdzības iesniedzējs nav izvirzījis nevienu argumentu, kas liek apšaubīt Vispārējās tiesas locekļu personisko objektivitāti, un, otrkārt, viņš nav izvirzījis nevienu objektīvu elementu, kas varētu radīt šaubas par Vispārējās tiesas objektivitāti [15]. Tiesa konstatēja, ka apelācijas sūdzības iesniedzējs vienīgi norādīja, ka abos attiecīgās lietas iztiesāšanas sastāvos ir vieni un tie paši tiesneši, un tas ir tāds apstāklis, kurš pats par sevi nav nesaderīgs ar tiesību uz lietas taisnīgu izskatīšanu prasībām. Tādējādi Tiesa kā nepamatotu noraidīja apelācijas sūdzības iesniedzēja izvirzīto pamatu par iespējamu tiesību uz objektīvu tiesu pārkāpumu [16].

3. Piemērošana administratīvajām tiesībām plašā nozīmē

65. Lai gan objektivitātes prasība ir īpaši svarīga jebkurai tiesu sistēmai, ņemot vērā, ka tradicionāli tiesu varai ir galvenā loma tiesību interpretācijā un piemērošanā, tā neattiecas tikai uz šo jomu. Tā kā tiesību sistēma piešķir pārvaldes iestādēm suverēnas pilnvaras, kas tām ļauj ietekmēt fizisko un juridisko personu juridisko statusu, nepieciešamība pakļaut šo pilnvaru īstenošanu nosacījumiem un pat noteikt zināmas robežas, lai aizsargātu šo personu likumīgās intereses, kļūst obligāta [17]. Tam ir jāatspoguļojas arī veidā, kādā pārvaldes iestādes pieņem savus lēmumus, proti, no procesuālā viedokļa. Procesuālās tiesības ir vismaz tikpat svarīgas kā administratīvo tiesību materiālās tiesību normas, jo tās ļauj attiecīgajām personām īstenot savas tiesības. Mērķis nosacījumu un robežu noteikšanai tam, kā pārvaldes iestādes īsteno suverēnās pilnvaras – parasti konstitucionālo tiesību līmenī –, ir izveidot likumības ietvaru, kas ir būtiska tiesiskuma iezīme [18].

66. Pirmīt minētajiem apsvērumiem ir vēl jo lielāks pamats tādā "tiesiskā savienībā" kā Savienība, kurā to iestāžu aktu atbilstība it īpaši Līgumiem un vispārīgiem tiesību principiem tiek pārbaudīta [19]. Starp tiem principiem, kas tiek ņemti vērā, veicot šo likumības pārbaudi, ir *tiesības*

13 Eiropas Cilvēktiesību tiesas spriedumi *Fey* pret Austriju, 1993. gada 24. februāris (CE:ECHR:1993:0224JUD001439688, 28. punkts); *Findlay* pret Apvienoto Karalisti, 1997. gada 25. februāris (CE:ECHR:1997:0225JUD002210793, 73. punkts) un *Forum Maritime SA* pret Rumāniju, 2007. gada 4. oktobris (CE:ECHR:2007:1004JUD006361000, 116. punkts).

14 Spriedums *Gorostiaga Atxalandabaso*/Parlaments, 46. punkts.

15 Spriedums *Gorostiaga Atxalandabaso*/Parlaments, 47. punkts.

16 Spriedums *Gorostiaga Atxalandabaso*/Parlaments, 48. un 49. punkts.

17 Skat. Kanska, K., "Towards administrative human rights in the EU. Impact of the Charter of Fundamental Rights", *European Law Journal*, 10. sēj., Nr. 3, 2004. gada maijs, 303. lpp. Autors uzskata, ka, piešķirot pilsoņiem Eiropas administratīvās pilnvaras, tiek pastiprināts pilsonības statuss ārpus regulējuma, kas ir pilnībā valsts regulējums. Autors uzskata, ka tā ir nepieciešamība, saskaroties ar Savienības iestāžu pieaugošo varu.

18 Batalli, M., un Fejzullahu, A., "Principles of Good Administration under the European Code of Good Administrative Behavior", *Pecs Journal of International and European Law*, 2018, Nr. 1, 31. lpp. Autori norāda, ka likumības princips tiek uzskatīts par jebkuras tiesību sistēmas pamatu un tas būtībā nosaka tiesiskumu. Saskaņā ar šo principu visām administratīvajām darbībām ir jābalstās uz tiesību normām.

19 Spriedumi, 2012. gada 26. jūnijs, Polija/Komisija (C-336/09 P, EU:C:2012:386, 36. punkts), un 2019. gada 5. novembris, ECB u.c./Trasta Komercbanka u.c. (C-663/17 P, C-665/17 P un C-669/17 P, EU:C:2019:923, 54. punkts).

uz labu pārvaldību, kas paredzēts Hartas 41. pantā un ar kuru tostarp tiek garantēts, ka "ikvienai personai ir tiesības uz *objektīvu*, godīgu un pieņemamā termiņā veiktu jautājumu izskatīšanu Savienības iestādēs un struktūrās" (mans izcēlums).

67. Hartas 41. panta īpatnība ir tā, ka tajā daži likumības objektīvā principa elementi tiek pārveidoti par subjektīvām tiesībām uz labu pārvaldību. Tādā veidā ar to minēto tiesību izmantotājam tiek atļauts pieprasīt, lai pārvaldes iestādes rīkojas noteiktā veidā vai lai tās atturas no rīcības [20]. Ar šo tiesību normu administratīvajam procesam ir paredzētas garantijas, kas ir līdzvērtīgas garantijām, kuras Hartas 47. un 48. pantā ir paredzētas saistībā ar kriminālprocesu. Līdz ar to uz noteiktām tiesībām, tādām kā tiesības tikt uzklausītam, var attiekties gan Hartas 41. pantā nostiprinātās tiesības uz labu pārvaldību, gan Hartas 47. un 48. pantā garantēto tiesību uz aizstāvību un tiesību uz lietas taisnīgu izskatīšanu ievērošana [21]. Tādējādi to piemērojamība ir atkarīga no attiecīgā procesa. Hartas 41. panta izstrādāšanas vēsture atklāj, ka šī tiesību norma ir balstīta uz valsts un Eiropas tiesību tradīcijām [22] un it īpaši uz Tiesas judikatūru, kurā laiku pa laikam ir minēts "labas pārvaldības" jēdziens, lai nostiprinātu attiecīgo personu statusu [23].

68. Ņemot vērā, ka Savienības administratīvās tiesības nav kodificētas vienā likumdošanas instrumentā, bet gan drīzāk daudzos tiesību aktos, no kuriem katrs reglamentē konkrētu jomu [24], administratīvie procesi var ievērojami atšķirties [25]. Tomēr atsevišķi principi, kas regulē administratīvo procesu, ir piemērojami obligāti, tostarp tiesības, kas minētas Hartas 41. pantā, kurā kopumā ir nostiprinātas tiesības uz labu pārvaldību. Ņemot vērā Hartas 41. panta konstitucionālo rangu Savienības tiesību sistēmā, tā sekas ir tādas, ka tiek radītas *horizontālas tiesības* uz labu pārvaldību, kas ir piemērojamas ikvienā administratīvajā procesā, pat ja tiesību aktā, ar kuru ir noteikts šāds process, tas nav skaidri paredzēts [26].

[20] Šajā nozīmē skat. Kanska, K., "Towards Administrative Human Rights in the EU. Impact of the Charter of Fundamental Rights", *European Law Journal*, 10. sēj., Nr. 3, 2004. gada maijs, 300. lpp. Skat arī Bousta, R., "Who said there is a "right to good administration"? A Critical Analysis of Article 41 of the Charter of Fundamental Rights of the European Union", *European Public Law*, 2013, Nr. 3, 488. lpp., kurā autors savukārt uzskata, ka tiesības uz labu pārvaldību paredz procesuālās garantijas pamattiesību īstenošanai.

[21] Skat. ģenerāladvokāta Ī. Bota [*Y. Bot*] secinājumus lietā *M.* (C-277/11, EU:C:2012:253, 31. punkts).

[22] Savienības Līgumos jau ir paredzētas dažas tiesību normas, kas kalpoja par iedvesmu Hartas 41. panta kodificēšanā. Tādējādi Hartas 41. panta 2. punkta c) apakšpunkts ir balstīts uz LESD 296. pantu, Hartas 41. panta 3. punkts – uz LESD 340. pantu, Hartas 41. panta 4. punkts – uz LESD 20. panta 2. punkta d) apakšpunktu. Savukārt "objektivitātes" prasība Līgumos nav skaidri minēta. Tikai LESD 298. pantā ir pieminēta "neatkarīga" Eiropas administrācija.

[23] Šajā ziņā skat. Paskaidrojumus attiecībā uz Hartas 41. pantu (OV 2007, C 303, 17. lpp.), kā arī spriedumus, 1966. gada 13. jūlijs, *Consten* un *Grundig*/Komisija (56/64 un 58/64, EU:C:1966:41, 501. lpp.), 1970. gada 9. jūlijs, *Tortora*/Komisija (32/69, EU:C:1970:68, 11. punkts), un 1992. gada 31. marts, *Burban*/Parlaments (C-255/90 P, EU:C:1992:153, 7. punkts).

[24] Šajā ziņā skat. Mendes, J., "The EU Administrative Institutions, Their Law, and Legal Scholarship", *The Oxford Handbook of Comparative Administrative Law*, Oksforda, 2020, 544. lpp.; Stelkens, U. un Andrijauskaite, A., "How to Assess the Effectiveness of the Pan-European General Principles of Good Administration ", *Good Administration and the Council of Europe*, Oksforda, 2020, 68. lpp. Šie autori runā par Savienības administratīvo tiesību, tostarp administratīvā procesa, pašreizējo "fragmentāciju" vairākos leģislatīvos aktos.

[25] Pagātnē ir tomēr bijušas iniciatīvas ar mērķi izveidot vienu administratīvā procesa kodeksu, proti, Parlamenta 2013. gada 15. janvāra rezolūcija, kura pieņemta saskaņā ar LESD 225. pantu un kurā ietverti ieteikumi Komisijai par Administratīvā procesa likumu Eiropas Savienībā (2012/2024 (INL), A7-0369/2012), kā arī "Priekšlikums regulai par atklātu, efektīvu un neatkarīgu Eiropas pārvaldību" (2016/2610(RSP); P8_TA(2016)0279), ko Parlaments apstiprināja ar 2016. gada 9. jūnija rezolūciju, kurā tas aicināja Komisiju izskatīt minēto priekšlikumu regulai un lūdza to iesniegt tiesību akta priekšlikumu. Tomēr šķiet, ka Komisija nav apmierinājusi šo lūgumu.

[26] Šajā nozīmē skat. Ladenburger, C., "Evolution oder Kodifikation eines allgemeinen Verwaltungsrechts in der EU", *Allgemeines Verwaltungsrecht – zur Tragfähigkeit eines Konzepts*, Tībingene, 2008, 116. lpp. Autors paužuzskatu, ka Hartas 41. pants ir "saspiesta un vispārīga kodifikācija", kurā galvenās procesuālās tiesības ir paredzētas kā subjektīvas tiesības.

69. Lai labāk ilustrētu šo tiesību tvērumu un it īpaši objektivitātes prasību Savienības administratīvajās tiesībās, es turpmāk izklāstīšu dažus piemērus, kas izriet no Tiesas judikatūras konkurences tiesību jomā [27], zāļu tirdzniecības atļauju jomā [28] un eurozonas ekonomiskās un budžeta uzraudzības jomā [29], kā arī civildienesta tiesību jomā [30]. Šīs judikatūras analīze būs sākuma punkts, lai pēc tam izvērtētu, vai objektivitātes prasību var piemērot disciplinārlietas izmeklēšanā.

a) Konkurences tiesības

70. 2013. gada 11. jūlija spriedumā *Ziegler*/Komisija (C-439/11 P, turpmāk tekstā – "spriedums *Ziegler*/Komisija", EU:C:2013:513) ir sniegtas lietderīgas atziņas, lai piemērotu tiesības uz labu pārvaldību procesos, uz kuriem attiecas konkurences tiesības. Konkrētajā lietā, kas attiecās uz vairāku uzņēmumu dalību aizliegtās vienošanās darbībā starptautisko pārcelšanās pakalpojumu jomā, Tiesai tostarp tika lūgts noteikt, vai Komisija kā iestāde, kas ir atbildīga par sodu noteikšanu par aizliegto vienošanos, bija ievērojusi iesaistīto uzņēmumu tiesības. Viens no iesaistītajiem uzņēmumiem uzskatīja, ka lēmumā, ar kuru Komisija tam bija noteikusi naudas sodu, ir pieļauta objektīvās objektivitātes neesamība, to pamatojot ar to, ka inkriminētais pārkāpums skāra Komisiju gan tādēļ, ka tā bija viena no tajā cietušajiem, gan tādēļ, ka Komisijas ierēdņi bija iesaistīti prettiesiskajās darbībās. Šī argumentācija bija balstīta uz pieņēmumu, ka pārkāpuma upuri nevar to tiesāt [31].

71. Tiesa izvērtēja šo argumentāciju, vispirms konstatējot, ka, lai arī Komisija nav uzskatāma par "tiesu" ECPAK 6. panta izpratnē, tai administratīvās procedūrā tomēr ir jāievēro Savienības pamattiesības, starp kurām ir arī tiesības uz labu pārvaldību, kas nostiprinātas Hartas 41. pantā. Tiesa precizēja, ka tieši šī norma, nevis Hartas 47. pants, reglamentē administratīvo procesu, kurā Komisija izskata konkurences tiesību pārkāpumus [32]. Šis konstatējums sniedz svarīgu skaidrojumu par šo divu tiesību normu attiecīgajām piemērošanas jomām un starp tām pastāvošajām attiecībām, kas ir aspekti, uz kuriem es jau esmu vērsis uzmanību šajos secinājumos [33].

72. Atsaucoties uz savu judikatūru, it īpaši uz iepriekš minēto spriedumu *Gorostiaga Atxalandabaso*/Parlaments [34], Tiesa atgādināja, ka saskaņā ar Hartas 41. pantu ikvienai personai tostarp ir tiesības uz objektīvu jautājumu izskatīšanu Savienības iestādēs. Šī objektivitātes prasība ietver, pirmkārt, subjektīvo objektivitāti tādā nozīmē, ka nevienam attiecīgās iestādes darbiniekam, kas atbildīgs par lietu, nedrīkst pastāvēt aizspriedumi vai personīgs pieņēmums, un objektīvo objektivitāti, atbilstoši kurai attiecīgajai iestādei ir jāsniedz pietiekamas garantijas, lai varētu izslēgt jebkādas leģitīmas šaubas par tās neitralitāti [35].

73. Norādot, ka šajā lietā runa ir tikai par "objektīvās objektivitātes" jēdzienu, Tiesa, ņemot vērā iesaistītā uzņēmuma sniegto argumentāciju, uzskatīja, ka tikai tas vien, ka Komisija izmeklē aizliegtu vienošanos, kas kaitējusi Savienības finanšu interesēm, un par to piemērojusi sodu, nenozīmē, ka tai trūktu objektīvās objektivitātes. Tiesa uzskatīja, ka citādi tā iespēja vien, ka Komisija vai kāda cita Savienības iestāde būtu bijusi pret konkurenci vērsto darbību upuris, liegtu

27 Skat. šo secinājumu 70. un nākamos punktus.

28 Skat. šo secinājumu 76. un nākamos punktus.

29 Skat. šo secinājumu 84. un nākamos punktus.

30 Skat. šo secinājumu 91. un nākamos punktus.

31 Spriedums *Ziegler*/Komisija, 146. punkts.

32 Spriedums *Ziegler*/Komisija, 154. punkts.

33 Skat. šo secinājumu 67. punktu.

34 Skat. šo secinājumu 63. punktu.

35 Spriedums *Ziegler*/Komisija, 155. punkts.

tai īstenot savu kompetenci izmeklēt šādas darbības, un tas nav pieņemami. Šajā ziņā Tiesa uzskatīja, ka īpaši ir jāuzsver, ka atbilstoši LESD 105. pantam viens no Komisijai Līgumos paredzētajiem uzdevumiem tieši ir uzraudzīt LESD 101. un 102. pantā noteikto principu piemērošanu [36].

74. Turpinājumā – Tiesa uzskatīja, ka apstāklis, ka Komisijas dienesti, kas ir atbildīgi par Savienības konkurences tiesību pārkāpumu izmeklēšanu, un dienesti, kas ir atbildīgi par šīs iestādes ierēdņu un darbinieku pārcelšanos, ietilpst vienā organizatoriskajā struktūrā, kā tāds neapdraud šīs iestādes objektīvo objektivitāti, jo minētie dienesti noteikti ir daļa no struktūras, kurā tie ietilpst [37]. Visbeidzot, Tiesa atgādināja, ka Komisijas lēmumiem var piemērot Savienības tiesas pārbaudi un ka Savienības tiesībās ir noteikta Komisijas lēmumu, īpaši saistībā ar LESD 101. panta piemērošanu, pārbaude tiesā, kas sniedz visas Hartas 47. pantā paredzētās garantijas [38].

75. Ņemot vērā visus šos apsvērumus, Tiesa secināja, ka nav nekādu norāžu, kas liktu pieņemt, ka Komisija nav izpildījusi savu objektivitātes pienākumu. Tādējādi Tiesa nosprieda, ka Vispārējā tiesa, nepieļaujot tiesību kļūdu, ir noraidījusi iesaistītā uzņēmuma izvirzīto pamatu saistībā ar tiesību uz lietas taisnīgu izskatīšanu un labas pārvaldības principa pārkāpumu [39].

b) Zāļu tirdzniecības atļauja

76. Lai gan konkurences tiesības, ņemot vērā Komisijai piešķirtās plašās pārbaudes pilnvaras, var šķist kā īpaša joma administratīvajās tiesībās, kas var pamatot noteiktu garantiju atzīšanu juridiskām personām, uz kurām attiecas šis tiesiskais režīms [40], 2019. gada 27. marta spriedums *August Wolff* un *Remedia*/Komisija (C-680/16 P, turpmāk tekstā – "spriedums *Wolff*/Komisija", EU:C:2019:257) skaidri parāda, ka Hartas 41. pantā nostiprinātā objektivitātes prasība ir pilnībā piemērojama administratīvajiem procesiem dažādās Savienības iestādēs un struktūrās. Turklāt šis spriedums ietver vērtīgus skaidrojumus par tajās strādājošo ierēdņu un darbinieku pienākumu apjomu.

77. Lietas, kurā tika taisīts minētais spriedums, pamatā bija Komisijas lēmums par valsts zāļu tirdzniecības atļaujām, kas bija balstīts uz Cilvēkiem paredzēto zāļu komitejas (turpmāk tekstā – "Komiteja"), kura atbild par Eiropas Zāļu aģentūras (turpmāk tekstā – "EZA") atzinuma gatavošanu visos jautājumos attiecībā uz cilvēkiem paredzēto zāļu novērtēšanu. Apelācijas sūdzības iesniedzējas, kuras lūdza Vispārējo tiesu atcelt šo lēmumu, uzsvēra faktu, ka galvenajai referentei, kuru minētā Komiteja iecēla tās atzinuma sagatavošanai, bija divējāda loma, jo viņa bija arī valsts iestādes, kas sāka tirdzniecības atļaujas pārskatīšanas procedūru Komitejā, darbiniece. Tāds apstāklis esot funkciju pārklāšanās un interešu konflikts, kas rada leģitīmas šaubas par procedūras objektivitāti [41].

36 Spriedums *Ziegler*/Komisija, 155. un 156. punkts.

37 Spriedums *Ziegler*/Komisija, 158. punkts.

38 Spriedums *Ziegler*/Komisija, 159. punkts.

39 Spriedums *Ziegler*/Komisija, 160. punkts.

40 Šajā nozīmē skat. Craig, P., *The EU Charter of Fundamental Rights* (izd. Peers/Hervey/Kenner/Ward), Oksforda, 2014, 41. un 41.25. pants, 1077. lpp.

41 Spriedums lietā *Wolff*/Komisija, 21. punkts.

78. Tiesa izskatīja apelācijas sūdzības iesniedzēju izvirzītos argumentus, vispirms atgādinot, ka Savienības iestādēm un struktūrām ir jāievēro Savienības pamattiesības, starp kurām ir arī tiesības uz labu pārvaldību, kas nostiprinātas Hartas 41. pantā. Tiesa vērsa uzmanību uz to, ka šīs tiesību normas 1. punktā ir paredzēts, ka ikvienai personai ir tiesības uz jautājumu objektīvu izskatīšanu Savienības iestādēs un struktūrās [42].

79. Šajā ziņā Tiesa norādīja, ka objektivitātes prasības, kura noteikta iestādēm un struktūrām tās uzdevumu pildīšanā, mērķis ir nodrošināt vienlīdzīgu attieksmi, kas ir Savienības pamatā. Šī prasība it īpaši paredz, ka ierēdņiem un darbiniekiem, kas rīkojas iestāžu un struktūru vārdā, ir jāizvairās no iespējamām interešu konflikta situācijām. Ņemot vērā neatkarības un integritātes garantijas būtisko nozīmi gan attiecībā uz Savienības iestāžu un struktūru iekšējo darbību, gan ārējo tēlu, objektivitātes prasība attiecas uz visiem apstākļiem, kas ierēdnim vai darbiniekam, kuram ir jāizskata jautājums, ir saprātīgi jāizprot kā tādi, kas trešo personu skatījumā varētu ietekmēt viņa neatkarību šajā lietā [43].

80. Tiesas ieskatā šīm iestādēm un struktūrām ir arī jāizpilda objektivitātes prasība, un tās divas sastāvdaļas ir, pirmkārt, subjektīvā objektivitāte, saskaņā ar kuru nevienam attiecīgās iestādes loceklim nedrīkst pastāvēt aizspriedumi vai personīgs pieņēmums, un, otrkārt, objektīvā objektivitāte, saskaņā ar kuru šai iestādei ir jāsniedz pietiekamas garantijas, lai varētu izslēgt jebkādas leģitīmas šaubas attiecībā uz iespējamiem aizspriedumiem [44]. It īpaši attiecībā uz otro objektivitātes principa sastāvdaļu Tiesa norādīja – ja vairākām Savienības iestādēm vai struktūrām ir noteikta īpaša un nošķirta atbildība procedūrā, kuras rezultātā var tikt pieņemts attiecīgajai personai nelabvēlīgs lēmums, tad katrai no šīm iestādēm, ciktāl tas uz katru no tām attiecas, ir jāievēro prasība par objektīvo objektivitāti. Tātad pat gadījumā, ja tikai viena no tām nav ievērojusi šo prasību, šāda prasības neizpilde citas iestādes attiecīgās procedūras beigās pieņemto lēmumu var padarīt prettiesisku [45].

81. Tiesa piekrita apelācijas sūdzības iesniedzēju viedoklim, uzskatot, ka lietas īpašie apstākļi šajā gadījumā varēja radīt šaubas par objektivitātes prasības ievērošanu. Konkrētāk – Tiesa uzskatīja, ka attiecīgās Komitejas objektīvā neatkarība varēja tikt apdraudēta interešu konflikta dēļ, ko izraisīja viena tās locekļa funkciju pārklāšanās neatkarīgi no minētā locekļa personiskās rīcības [46]. Tiesa par izšķirošiem faktoriem uzskatīja lomu, kas attiecīgajā Komitejā bija atvēlēta referentei, kā arī pietiekamu garantiju neesamību, lai novērstu jebkādu pārmērīgu ietekmi uz Komitejas atzinumu. Proti, Tiesa atzina, ka Komitejai, ņemot vērā referentes personīgo atbildību, bija jāizrāda īpaša rūpība šīs funkcijas piešķiršanā, lai izvairītos no jebkādu leģitīmu šaubu rašanās attiecībā uz iespējamiem aizspriedumiem [47].

82. Tiesa atgādināja, ka, lai pierādītu, ka administratīvās procedūras organizēšana nesniedz pietiekamas garantijas jebkādu leģitīmu šaubu izslēgšanai attiecībā uz iespējamiem aizspriedumiem, katrā ziņā nav jāpierāda objektivitātes trūkums saistībā ar referentes lomas īpašajām iezīmēm Komitejas procedūrās. Pietika ar to, ka leģitīmās šaubas šajā ziņā pastāvēja un tās nevarēja kliedēt [48]. Attiecībā uz šo lietu Tiesa uzskatīja, ka būtībā neiesaistītas trešās personas varēja leģitīmi uzskatīt, ka valsts iestāde, kas sāka procedūru Komitejā, varēja īstenot ietekmi uz

42 Spriedums *Wolff*/Komisija, 24. un 25. punkts.

43 Spriedums *Wolff*/Komisija, 26. punkts.

44 Spriedums *Wolff*/Komisija, 27. punkts.

45 Spriedums *Wolff*/Komisija, 28. punkts.

46 Spriedums *Wolff*/Komisija, 30. punkts.

47 Spriedums *Wolff*/Komisija, 38. punkts.

48 Spriedums *Wolff*/Komisija, 37. punkts.

Komitejas pieņemtajiem lēmumiem[49]. Šis spriedums ir vērtīgs ar to, ka tajā ir noteikts zināms pierādījumu līmenis, kas ļauj noteikt, vai konkrētā gadījumā ir apdraudēta objektīvā objektivitāte. Pie šī punkta es vēl atgriezīšos vēlāk, tiklīdz šī lieta būs jāizskata, ņemot vērā judikatūrā izstrādātos kritērijus.

83. Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, Tiesa secināja, ka Vispārējā tiesa, nospriežot, ka Komiteja bija solījusi pietiekamas garantijas, lai izslēgtu leģitīmas šaubas attiecībā uz Hartas 41. pantā nostiprinātā objektivitātes pienākuma izpildi, ir pieļāvusi tiesību kļūdu.

c) Eurozonas ekonomiskā un budžeta uzraudzība

84. 2017. gada 20. decembra spriedums Spānija/Padome (C-521/15, turpmāk tekstā – "spriedums Spānija/Padome", EU:C:2017:982) arī ir jāpiemin judikatūras pārskatā par objektivitātes prasību administratīvajā procesā. Šī sprieduma atbilstība izriet no tā, ka attiecīgajā administratīvajā procesā pret dalībvalstīm ir paredzēts izmeklēšanas posms, kas rada jautājumu, vai tās var atsaukties uz Hartas 41. panta 1. punktā garantētajām tiesībām uz labu pārvaldību, lai apgalvotu administratīvā akta prettiesiskumu[50]. Tiesa skaidri atturējās spriest, vai dalībvalsts var tikt uzskatīta par "personu" šīs normas izpratnē vai tikt tai pielīdzināta un vai tādējādi tā var atsaukties uz minētajā normā noteiktajām tiesībām. Tā tomēr atzina, ka šīs tiesības atspoguļo Savienības tiesību vispārēju principu, uz kuru dalībvalstis savukārt var atsaukties un attiecībā uz kuru tātad ir jāizvērtē jebkura Savienības iestāžu pieņemta administratīva akta tiesiskums.

85. Lieta, kurā tika pasludināts spriedums Spānija/Padome, ietilpst eurozonas ekonomiskās un budžeta uzraudzības jomā un, konkrētāk, attiecās uz Eiropas Savienības Statistikas biroja (*Eurostat*) izmeklēšanas pilnvarām attiecībā pret dalībvalstīm. Šī strīda pamatā bija Padomes pieņemts lēmums, kurā tā secināja, ka Spānijas Karaliste rupjas neuzmanības dēļ ir sniegusi *Eurostat* nepareizus atspoguļojumus un šī iemesla dēļ piemēroja minētajai dalībvalstij naudas sodu. Strīdīgais lēmums bija balstīts uz datiem, kas iegūti, veicot izmeklēšanu par manipulāciju ar statistikas datiem Spānijā.

86. Iebilstot pret strīdīgo lēmumu, šī dalībvalsts cēla prasību atcelt tiesību aktu, apgalvojot tostarp, ka ir pārkāptas tiesības uz labu pārvaldību tā iemesla dēļ, ka izmeklēšanas procedūra tika veikta apstākļos, kuri nenodrošināja Komisijas objektīvo objektivitāti[51]. Konkrētāk – Spānija norādīja, ka vairāki darbinieki, kuri piedalījās *Eurostat* veiktajos apmeklējumos Spānijā, pirms tika pieņemts lēmums par izmeklēšanas sākšanu, esot bijuši arī to cilvēku komandā, kurus Komisija vēlāk piesaistīja attiecībā uz izmeklēšanas procedūru.

87. Kā minēts iepriekš, Tiesa pārbaudīja Padomes strīdīgā lēmuma apgalvoto prettiesiskumu, ņemot vērā vispārīgo principu, ko atspoguļo Hartas 41. panta 1. punktā nostiprinātās tiesības uz labu pārvaldību, atgādinot tās judikatūru, saskaņā ar kuru Savienības iestādēm ir jāievēro minētais vispārējais tiesību princips administratīvajās procedūrās, kuras sāktas pret dalībvalstīm un kuru rezultātā var tikt pieņemti tām nelabvēlīgi lēmumi[52]. Atsaucoties uz iepriekš minēto spriedumu *Ziegler*/Komisija, Tiesa atgādināja, ka šīm iestādēm ir jāievēro objektivitātes prasība abās tās sastāvdaļās, kas ir, pirmkārt, subjektīvā objektivitāte, atbilstoši kurai nevienam attiecīgās

49 Spriedums *Wolff*/Komisija, 39. punkts.

50 Spriedums Spānija/Padome, 89. punkts.

51 Spriedums Spānija/Padome, 86. punkts.

52 Spriedums Spānija/Padome, 90. punkts.

iestādes darbiniekam nedrīkst pastāvēt aizspriedumi vai personīgs pieņēmums, un, otrkārt, objektīvā objektivitāte, saskaņā ar kuru šai iestādei ir jāsniedz pietiekamas garantijas, lai varētu izslēgt jebkādas leģitīmas šaubas attiecībā uz iespējamiem aizspriedumiem [53].

88. Tiesa noraidīja Spānijas formulēto apsūdzību par neobjektivitāti, būtībā norādot, ka, pirmkārt, šie apmeklējumi un, otrkārt, [izmeklēšanas] procedūra ietilpst dažādos tiesiskajos regulējumos un tiem ir dažādi mērķi [54]. Tiesas ieskatā, lai arī, pirmkārt, dati, uz kuriem attiecās minētie apmeklējumi, un, otrkārt, šī izmeklēšanas procedūra daļēji varēja sakrist, tomēr vērtējumi, ko *Eurostat* un Komisija attiecīgi bija aicināti sniegt attiecībā uz šiem datiem, noteikti bija atšķirīgi. Līdz ar to *Eurostat* sniegtie vērtējumi par atsevišķu šo datu kvalitāti pēc kādā dalībvalstī veiktā apmeklējuma paši par sevi neietekmē Komisijas nostāju par nepareizu atspoguļojumu esamību saistībā ar šiem pašiem datiem gadījumā, ja šī iestāde nolemtu sākt izmeklēšanas procedūru par to [55].

89. Tiesa no tā secināja, ka fakts, ka izmeklēšanas procedūru, pamatojoties uz vienu juridisko pamatu, tika uzdots veikt komandai, kura lielā mērā sastāvēja no *Eurostat* darbiniekiem, kuri jau bija piedalījušies šī dienesta rīkotajos apmeklējumos attiecīgajā dalībvalstī, pamatojoties uz citu juridisku pamatu, pirms šīs procedūras sākšanas, pats par sevi neļauj Tiesai secināt, ka lēmums, kas pieņemts minētās procedūras beigās, būtu prettiesisks tādēļ, ka nav izpildīta Komisijai izvirzītā prasība par objektīvo objektivitāti [56].

90. Turklāt Tiesa precizēja, ka nevis *Eurostat*, bet gan drīzāk Komisijai un tātad komisāriem, kuri rīkojas koleģiāli, bija jālemj par izmeklēšanas procedūras sākšanu, jāuzņemas atbildība par izmeklēšanas veikšanu un, visbeidzot, jāsniedz Padomei ieteikumi un priekšlikumi, kuri ir jāsniedz šīs izmeklēšanas beigās. Tiesa precizēja, ka, tā kā atbilstošās tiesību normas *Eurostat* darbiniekiem, tiem veicot izmeklēšanas procedūru, nenosaka nekādu atsevišķu atbildību, uzdevumu, kāds *Eurostat* darbiniekiem uzticēts šajā izmeklēšanas procedūrā, nevar uzskatīt par izšķirošu nedz attiecībā uz šīs procedūras norisi, nedz iznākumu. Tādējādi, Tiesas ieskatā, nevar uzskatīt, ka tas, ka izmeklēšanas procedūru ir uzdots veikt komandai, kas lielā mērā sastāvēja no *Eurostat* darbiniekiem, kuri jau bija piedalījušies šī dienesta rīkotajos apmeklējumos Spānijā, pirms tika sākta minētā procedūra, nozīmētu, ka apstrīdētajā lēmumā Komisija, iespējams, nav izpildījusi prasību par objektīvo objektivitāti. Līdz ar to Tiesa noraidīja Spānijas izvirzīto pamatu par tiesību uz labu pārvaldību pārkāpumu.

4. Piemērošana civildienesta tiesībām

91. Iepriekšējos punktos minētie spriedumi parāda veidu, kādā objektivitātes prasība tiek piemērota administratīvajos procesos, kas tiek izskatīti Savienības iestādēs un struktūrās. Kopīgs aspekts šīm lietām ir tas, ka attiecīgās procedūras attiecās uz juridiskām personām, kā arī uz dalībvalstīm, proti, pusēm, kuras varētu tikt uzskatītas Savienības pārvaldei "nepiederošām". Tomēr, ņemot to vērā, es uzskatu, ka neviens leģitīms iemesls nepamato pārvaldes iestāžu ierēdņu un darbinieku izslēgšanu no Hartas 41. pantā garantētās aizsardzības saņēmēju loka [57]. Gluži pretēji, šajā kontekstā ir jākonstatē, ka, pirmkārt, saskaņā ar šo tiesību normu "ikvienai personai" ir tiesības uz jautājumu objektīvu izskatīšanu un, otrkārt, šajā tiesību normā nav

53 Spriedums Spānija/Padome, 91. punkts.

54 Spriedums Spānija/Padome, 96. punkts.

55 Spriedums Spānija/Padome, 99. un 100. punkts.

56 Spriedums Spānija/Padome, 101. punkts.

57 Šajā nozīmē skat. Jarass, H., *Charta der Grundrechte der Europäischen Union*, 4. izdevums, Berlīne, 2021, 41. panta 10. punkts.

noškirtas Savienības administratīvās tiesības kā tādas no Eiropas civildienesta, kas arī ietilpst administratīvajās tiesībās šī jēdziena plašā nozīmē. Līdz ar to objektivitātes prasība ir jāuzskata par vispārpiemērojamu principu, kas ir piemērojams ikvienam administratīvajam procesam. Kā turpmāk tiks izskaidrots, minot piemērus, šī interpretācija ir apstiprināta Tiesas judikatūrā.

a) Ierēdņa imunitātes atcelšanas procedūra

92. Šajā ziņā vispirms ir jāatgādina – kā tas izriet arī no Hartas 41. panta 2. punkta – tiesības uz labu pārvaldību patiesībā ietver tiesību kopumu, kas tostarp ietver tiesības tikt uzklausītam. 2020. gada 18. jūnija spriedumā Komisija/*RQ* (C-831/18 P, turpmāk tekstā – "spriedums Komisija/*RQ*", EU:C:2020:481), kuru es izklāstīšu turpinājumā, Tiesa lēma par *tiesību tikt uzklausītam* apjomu [58] procedūrā par Savienības ierēdņa imunitātes atcelšanu. Attiecīgais spriedums attiecās uz būtisku Eiropas civildienesta aspektu, kas ir garantēts Protokolā (Nr. 7) par privilēģijām un imunitāti Eiropas Savienībā [59], lai nodrošinātu Savienības iestāžu un struktūru pareizu darbību. Šī sprieduma atbilstība šīs lietas izskatīšanai ir tāda, ka tajā ir ietverti vispārīgi apsvērumi par Hartas 41. panta interpretāciju, kuri turpmāk izklāstītu iemeslu dēļ man šķiet attiecināmi uz objektivitātes prasību.

93. Daļā, kurai ir nozīme šajā vērtējumā, Tiesa vispirms atgādināja, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru tiesību uz aizstāvību ievērošana ir Savienības tiesību pamatprincips [60]. Tiesa norādīja, ka konkrētāk runājot it īpaši par tiesībām tikt uzklausītam visā procedūras laikā, kas ir minētā pamatprincipa neatņemama sastāvdaļa, tās šobrīd ir noteiktas ne tikai Hartas 47. un 48. pantā, kuri nodrošina tiesības uz aizstāvību, kā arī tiesības uz lietas taisnīgu izskatīšanu visā tiesvedības laikā, bet arī Hartas 41. pantā, kurā ir nodrošinātas tiesības uz labu pārvaldību [61]. Proti, minētā 41. panta 2. punktā ir paredzēts, ka šīs tiesības uz labu pārvaldību tostarp ietver ikvienas personas tiesības tikt uzklausītam, pirms tiek veikts kāds individuāls pasākums, kas to varētu nelabvēlīgi ietekmēt [62]. Šajā kontekstā ir jānorāda – kā jau šajos secinājumos tika minēts saistībā ar objektivitātes prasību – Tiesa uzsver pastāvošās paralēles starp Hartas 41. un 47. pantā garantētajām tiesībām, ko attiecīgi piemēro vienam specifiskam procesa veidam.

94. Turpinājumā Tiesa norādīja, ka tādējādi, kā izriet no šīs normas teksta, tā ir vispārpiemērojama. Tiesa no tā secināja, ka tiesības tikt uzklausītam ir jāievēro jebkurā procedūrā, kuras beigās ir iespējama nelabvēlīga akta izdošana, pat ja piemērojamie tiesību akti skaidri neparedz šādu formalitāti. Turklāt minētās tiesības tikt uzklausītam ikvienai personai garantē iespēju administratīvajā procesā un pirms ikviena lēmuma, kas var nelabvēlīgi ietekmēt tās intereses, pieņemšanas atbilstoši izteikt savu viedokli lietderīgi un efektīvi [63]. Tā kā šie apsvērumi sakrīt ar apsvērumiem, kurus esmu izklāstījis iepriekš, lai pamatotu tēzi, saskaņā ar kuru objektivitātes prasība ir jāsaprot kā vispārpiemērojams princips, kas reglamentē ikvienu administratīvo procesu, man šķiet acīmredzami, ka Hartas 41. pants ir arī piemērojams Eiropas civildienestam saistībā ar šo prasību.

58 Skat. arī spriedumu, 2020. gada 4. jūnijs, EĀDD/*De Loecker* (C-187/19 P, EU:C:2020:444, 70. punkts), kas arī attiecas uz tiesībām tikt uzklausītam civildienesta jomā.

59 OV 2010, C 83, 266. lpp.

60 Spriedums Komisija/*RQ*, 64. punkts.

61 Spriedums Komisija/*RQ*, 65. punkts.

62 Spriedums Komisija/*RQ*, 66. punkts.

63 Spriedums Komisija/*RQ*, 67. punkts.

95. Vēl viens iemesls, kura dēļ spriedumam Komisija/*RQ* ir īpaša nozīme, izriet no tā, ka tajā ir ietvertas norādes par atsevišķiem Savienības vispārējo administratīvo tiesību aspektiem, kuriem var būt izšķiroša nozīme šīs lietas izskatīšanā un pie kuriem es atgriezīšos vēlāk šajos secinājumos [64], proti, no tā izrietošās tiesiskās sekas, kad pārvaldes iestāde pieņem lēmumu, pārkāpjot attiecīgās personas procesuālās tiesības.

96. Šajā ziņā Tiesa atgādināja, ka saskaņā ar tās pastāvīgo judikatūru tiesību uz aizstāvību, konkrētāk, tiesību tikt uzklausītam, pārkāpums izraisa attiecīgā administratīvā procesa iznākumā pieņemtā lēmuma atcelšanu tikai tad, ja šāda pārkāpuma neesamības gadījumā procesa iznākums varētu būt citādāks [65]. Šajā jautājumā Tiesa precizēja, ka prasītājam, kurš izvirza viņa tiesību uz aizstāvību pārkāpumu, nevar likt pierādīt, ka Savienības iestādes lēmumam varēja būt citāds saturs, bet vienīgi, ka šādu iespēju nevar pilnībā izslēgt. Šī jautājuma izvērtēšana ir jāveic, ievērojot katras atbilstošās lietas īpašos faktiskos un tiesiskos apstākļus [66].

b) Komisijas locekļa atbrīvošanas no amata procedūra

97. Lai noslēgtu šo judikatūras pārskatu, ir jāmin 2021. gada 25. februāra spriedums *Dalli* /Komisija (C-615/19 P, turpmāk tekstā – "spriedums *Dalli*/Komisija", EU:C:2021:133) kā piemērs objektivitātes prasības piemērošanai civildienesta jomā. Lietas, kurā tika taisīts šis spriedums, pamatā bija bijušā Eiropas Komisijas locekļa Vispārējā tiesā celta prasība piespriest Komisijai atlīdzināt viņam nodarīto kaitējumu, konkrēti, morālo kaitējumu, kas viņam esot nodarīts Komisijas un *OLAF* iespējami prettiesiskās rīcības dēļ saistībā ar viņa dienesta attiecību izbeigšanu. Prasības pamatojumam prasītājs bija izvirzījis vairākus iebildumus par Komisijas un *OLAF* rīcības prettiesiskumu, kurus Vispārējā tiesa tomēr visus noraidīja.

98. Apelācijas sūdzībā apelācijas sūdzības iesniedzējs norādīja uz tiesību kļūdām, kuras esot pieļāvusi Vispārējā tiesa, jo tā neesot konstatējusi nevienu objektivitātes prasības atbilstoši Hartas 41. pantam pārkāpumu pret viņu sāktajā izmeklēšanā. Viņa ieskatā pastāvēja elementi, kas varēja radīt leģitīmas šaubas par izmeklēšanas objektivitāti. Pirmkārt, prasītājs kritizēja *OLAF* direktora tiešu dalību [izmeklēšanā], lai gan apelācijas sūdzības iesniedzēja ieskatā spēkā esošais tiesiskais regulējums viņam piešķīra tikai pilnvaras vadīt izmeklēšanu. Otrkārt, apelācijas sūdzības iesniedzējs pārmeta Vispārējai tiesai, ka tā ir kļūdaini secinājusi, ka valsts iestādes pārstāvju dalība izmeklēšanā neapdraud *OLAF* objektīvo objektivitāti, lai gan viens no šiem pārstāvjiem bija arī Uzraudzības komitejas loceklis [67].

99. Tiesa nepiekrita apelācijas sūdzības iesniedzēja viedoklim un pēc tam noraidīja pamatu par tiesību kļūdu, kas būtībā bija pamatota ar apgalvoto objektivitātes prasības neievērošanu. Precīzāk, Tiesa secināja, ka neviens no apelācijas sūdzības iesniedzēja norādītajiem apstākļiem nav tāds, kas liktu apšaubīt objektivitātes prasības ievērošanu.

100. Pirmkārt, attiecībā uz tiesību kļūdu, ko Vispārējā tiesa esot pieļāvusi, lemjot par *OLAF* direktora dalību izmeklēšanā, Tiesa atgādināja, ka Hartas 41. panta 1. punktā tostarp ir noteikts, ka ikvienai personai ir tiesības uz objektīvu jautājumu izskatīšanu Savienības iestādēs, struktūrās, birojos un aģentūrās] [68]. Tiesa paskaidroja, ka šīm iestādēm un struktūrām ir jāizpilda

64 Skat. šo secinājumu 111.–118. punktu.

65 Spriedums Komisija/*RQ*, 105. punkts.

66 Spriedums Komisija/*RQ*, 106. un 107. punkts.

67 Spriedums *Dalli*/Komisija, 106. un 107. punkts.

68 Spriedums *Dalli*/Komisija, 111.–118. punkts.

objektivitātes prasība un tā sastāv no divām sastāvdaļām – pirmkārt, no subjektīvās objektivitātes, un, otrkārt, no objektīvās objektivitātes. Pēc tam Tiesa sniedza skaidrojumus par *OLAF* direktora pilnvarām, šajā nolūkā atgādinot regulas par šī biroja veiktajām izmeklēšanām atbilstošās tiesību normas [69] un secinot, ka viņam ir aktīvi jāpiedalās izmeklēšanas veikšanā. Tiesa norādīja, ka apelācijas sūdzības iesniedzējs nav pierādījis, ka *OLAF* direktora tieša dalība noteiktās izmeklēšanas darbībās var apdraudēt viņa objektīvo objektivitāti. Turklāt Tiesa atzīmēja, ka apelācijas sūdzības iesniedzējs nav apstrīdējis šo tiesību normu spēkā esamību. Līdz ar to Tiesa uzskatīja, ka Vispārējās tiesas vērtējumā, saskaņā ar kuru šāda tieša dalība neapdraud izmeklēšanas objektivitāti, nav pieļauta tiesību kļūda.

101. Otrkārt, runājot par tāda valsts iestādes pārstāvja dalību uzklausīšanā, kurš bija arī Uzraudzības komitejas loceklis, Tiesa uzskatīja, ka tas, ka kāds no tās locekļiem ir tieši piedalījies *OLAF* izmeklēšanas darbības veikšanā, var radīt leģitīmas šaubas par to, vai viņam, pildot savas uzraudzības funkcijas šajā komitejā, iespējams, nav bijis – pozitīvu vai negatīvu – aizspriedumu par attiecīgās izmeklēšanas darbības īstenošanas apstākļiem [70]. Tiesas ieskatā, lai gan tādējādi varētu tikt ietekmēta Uzraudzības komitejas locekļa objektīvā objektivitāte, kad viņš pilda uzraudzības funkcijas šajā statusā, apstāklis, ka šai personai vēlāk var būt jāveic šāda uzraudzība, turpretim nevar radīt leģitīmas šaubas par viņa objektivitāti, piedaloties izmeklēšanas darbībā. Tiesa no tā secināja, ka, lai gan uz apelācijas sūdzības iesniedzēja norādīto objektīvās objektivitātes trūkumu attiecīgā gadījumā varētu atsaukties saistībā ar Uzraudzības komitejas sniegto atzinumu par *OLAF* izmeklēšanu, tas nevar likt apšaubīt objektivitātes principa ievērošanu šajā izmeklēšanā un it īpaši uzklausīšanā, kurā piedalījās šīs komitejas loceklis. Šajā ziņā Tiesa konstatēja, ka apelācijas sūdzības iesniedzēja argumentācijas mērķis bija apstrīdēt *OLAF* veiktās pierādījumu savākšanas, nevis Uzraudzības komitejas atzinuma likumību. Tādējādi Tiesa secināja, ka arguments par tiesību kļūdu šajā jautājumā ir jānoraida kā nepamatots.

C. No judikatūras gūtās atziņas

102. Iepriekš izklāstītais judikatūras pārskats vispirms liek izsecināt atziņas, ko var gūt attiecībā uz "objektivitātes" jēdzienu Savienības tiesībās, un pēc tam pievērsties Parlamenta iesniegtās apelācijas sūdzības pārbaudei [71] šajā lietā.

103. Pirmkārt, piemēri, kurus esmu sniedzis šajā judikatūras pārskatā, liecina par labu objektivitātes prasības piemērošanai civildienesta jomai. Šis secinājums it īpaši izriet no tā, ka spriedumi Komisija/*RQ* [72] un *Dalli*/Komisija [73] skaidri parāda, ka Hartas 41. panta 1. punkts *ir piemērojams administratīvajiem procesiem, kuros ir paredzēts izmeklēšanas posms un kuri attiecas uz Komisijas ierēdņu* un locekļu *tiesisko statusu*, neatkarīgi no tā, vai tie attiecas uz viņu imunitāti vai viņu dienesta attiecību saglabāšanu.

69 Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 1073/1999 (1999. gada 25. maijs) par izmeklēšanu, ko veic Eiropas Birojs krāpšanas apkarošanai (*OLAF*) (OV 1999, L 136, 1. lpp.).

70 Spriedums *Dalli*/Komisija, 119.–124. punkts.

71 Skat. šo secinājumu 119. un nākamos punktus.

72 Spriedums Komisija/*RQ*, 65. punkts.

73 Spriedums *Dalli*/Komisija, 111. punkts.

104. Otrkārt, no sprieduma *Wolff*/Komisija [74] izriet, ka objektivitātes prasības mērķis ir nodrošināt vienlīdzīgu attieksmi. Tāpat no šī sprieduma var secināt, ka, tā kā gan iestāžu un struktūru iekšējā darbība, gan ārējais tēls ir atkarīgi no šīs prasības ievērošanas, tai noteikti ir jāattiecas uz visām Savienības pārvaldes darbības jomām, tostarp *uz aspektiem, kas saistīti ar civildienesta pārvaldību*, piemēram, darbinieku iecelšanu, paaugstināšanu amatā un sodīšanu.

105. Treškārt, ir jānorāda, ka Tiesa savā judikatūrā [75] balstās uz jēdzienu "objektivitāte", kas sastāv no divām sastāvdaļām. Pirmkārt, subjektīvā objektivitāte, saskaņā ar kuru nevienam attiecīgās iestādes loceklim nedrīkst pastāvēt aizspriedumi vai personīgs pieņēmums, un, otrkārt, objektīvā objektivitāte, saskaņā ar kuru šai iestādei ir jāsniedz pietiekamas garantijas, lai varētu izslēgt jebkādas leģitīmas šaubas attiecībā uz iespējamiem aizspriedumiem.

106. Ceturtkārt, attiecībā uz šo otro sastāvdaļu no sprieduma *Gorostiaga Atxalandabaso* /Parlaments [76] izriet – tas, ka personas, kurām ir jāpiedalās tiesas vai administratīva lēmuma pieņemšanā, iepriekš zina faktus, pats par sevi nav apstāklis, kas var izraisīt procesuālo pārkāpumu objektivitātes trūkuma dēļ. Kā izriet no spriedumiem *Wolff*/Komisija [77] un Spānija/Padome [78], šāda iepriekšēja [faktu] zināšana bieži vien izrādās nenovēršama, ņemot vērā attiecīgo personu agrāk vai paralēli veikto profesionālo darbību. Drīzāk ir jānosaka, vai konkrētajā gadījumā pastāv to ierēdņu un darbinieku, kuri rīkojas iestāžu un struktūru vārdā, *interešu konflikts*, kas rada *leģitīmas šaubas par procedūras objektivitāti*.

107. Piektkārt, no spriedumiem *Gorostiaga Atxalandabaso*/Parlaments [79], *Dalli*/Komisija [80] un *Wolff*/Komisija [81] izriet, ka Tiesas judikatūrā attiecīgajai personai no procesuālā viedokļa ir prasīts, lai tā *norāda argumentus, kas liek apšaubīt administratīvajā procesā iesaistīto ierēdņu vai darbinieku personīgo objektivitāti*. Tiesa var detalizēti pārbaudīt apgalvoto objektīvās objektivitātes pārkāpumu, tikai pamatojoties uz attiecīgo personu iesniegtajiem argumentiem. Līdz ar to no tā izriet, ka vispārīgi un abstrakti apgalvojumi, kam acīmredzami nav pamatojuma, neatbilst šai prasībai.

108. Tomēr ir jānorāda, ka Tiesa spriedumā *Wolff*/Komisija [82] ir precizējusi, ka, lai pierādītu, ka administratīvā procesa organizēšana nesniedz pietiekamas garantijas, lai izslēgtu jebkādas leģitīmas šaubas par iespējamiem aizspriedumiem, nav nepieciešams pierādīt objektivitātes trūkumu sakarā ar referentes lomas īpašajām iezīmēm Komitejas procedūrās. *Pietiek ar to, ka leģitīmās šaubas šajā ziņā pastāv un tās nevar kliedēt*. Līdz ar to pierādīšanas pienākums nešķiet pārmērīgi apgrūtinošs.

74 Spriedums *Wolff*/Komisija, 26. punkts.

75 Skat. šo secinājumu 80., 87., 98. un 100. punktu.

76 Spriedums *Gorostiaga Atxalandabaso*/Parlaments, 43.–45. punkts.

77 Spriedums *Wolff*/Komisija, 39. punkts.

78 Spriedums Spānija/Padome, 99. punkts.

79 Spriedums *Gorostiaga Atxalandabaso*/Parlaments, 47. punkts.

80 Spriedums *Dalli*/Komisija, 117. punkts.

81 Spriedums *Wolff*/Komisija, 30. punkts.

82 Spriedums *Wolff*/Komisija, 37. punkts.

109. Sestkārt, no spriedumiem *Ziegler*/Komisija [83] un *Wolff*/Komisija [84] var secināt, ka subjektīvās objektivitātes prasības ievērošanas pārbaude nav nepieciešama gadījumos, kad jau ir konstatēts objektīvās objektivitātes pārkāpums. *Pietiek ar faktu pārbaudi, ņemot vērā jēdziena "objektivitāte" otro sastāvdaļu*, ja nav pierādījumu, kas ļauj pārliecinoši konstatēt, ka administratīvajā procesā iesaistītajiem ierēdņiem vai darbiniekiem ir aizspriedumi.

110. Septītkārt, no spriedumiem Spānija/Padome [85] un *Wolff*/Komisija [86] izriet – ja vairākām Savienības iestādēm vai struktūrām ir noteikta īpaša un nošķirta atbildība procedūrā, kuras rezultātā var tikt pieņemts attiecīgajai personai nelabvēlīgs lēmums, tad *katrai no šīm iestādēm, ciktāl tas attiecas uz katru no tām, ir jāievēro prasība par objektīvo objektivitāti*. Tātad pat gadījumā, ja tikai viena no tām nav ievērojusi šo prasību, šāda pienākuma neizpilde var citas iestādes attiecīgās procedūras beigās pieņemto lēmumu padarīt prettiesisku.

111. Astotkārt, no salīdzinājuma starp spriedumu *Wolff*/Komisija [87], kurā Tiesa konstatēja, ka objektivitātes prasība nav ievērota, un spriedumu Komisija/*RQ* [88], kas attiecās uz tiesību tikt uzklausītam pārkāpumu, izriet, ka to tiesību, kas paredzētas Hartas 41. pantā, kurā kopumā ir nostiprinātas tiesības uz labu pārvaldību, pārkāpums *acīmredzot var radīt atšķirīgas sekas atkarībā no tā, kādas tiesības ir pārkāptas konkrētajā lietā*.

112. Spriedumā Komisija/*RQ* [89] Tiesa atgādināja, ka saskaņā ar tās pastāvīgo judikatūru "tiesību uz aizstāvību, konkrētāk, tiesību tikt uzklausītam, pārkāpums izraisa attiecīgā administratīvā procesa iznākumā pieņemtā lēmuma atcelšanu tikai tad, ja šāda pārkāpuma neesamības gadījumā procesa iznākums varētu būt citādāks". Taču ir jānorāda, ka šāda atsauce uz judikatūru par procesuālā pārkāpuma, kas izriet no tiesību uz aizstāvību pārkāpuma, tiesiskajām sekām nav atrodama spriedumā *Wolff*/Komisija. Savukārt Tiesa šajā spriedumā ir detalizēti izklāstījusi iemeslus, kuru dēļ tā uzskatīja, ka konkrēta eksperta piedalīšanās lēmumu pieņemšanas procedūrā neiesaistītām trešām personām varēja radīt leģitīmas šaubas par EZA Komitejas objektivitāti, tādējādi secinot, ka ir pārkāpta Hartas 41. pantā paredzētā objektivitātes prasība.

113. Tātad rodas jautājums, vai šāda attiecīgo tiesību nošķiršana šķiet pamatota no juridiskā viedokļa. Manuprāt, uz šo jautājumu ir jāsniedz *niansēta atbilde*, kā es to paskaidrošu turpinājumā.

114. Lai gan Hartas 41. panta 2. punktā garantēto tiesību pārkāpums noteikti ir procesuāls pārkāpums, kas var padarīt administratīvo lēmumu "prettiesisku", tomēr ir jāatgādina, ka Savienības un tās dalībvalstu administratīvā procesa tiesībās ir paredzēti koriģēšanas mehānismi, lai to novērstu [90]. Piemēram, tiesības tikt uzklausītam attiecīgajai personai var tikt piešķirtas vēlākā procesa stadijā – pirms procesa pabeigšanas un galīgā lēmuma pieņemšanas. Tāpat Tiesa

83 Spriedums *Ziegler*/Komisija, 156. punkts.

84 Spriedums *Wolff*/Komisija, 41. punkts.

85 Spriedums Spānija/Padome, 94. punkts.

86 Spriedums *Wolff*/Komisija, 28. punkts.

87 Spriedums *Wolff*/Komisija, 39. punkts.

88 Spriedums Komisija/*RQ*, 112. punkts.

89 Spriedums Komisija/*RQ*, 105. punkts.

90 Skat. spriedumus, 2013. gada 15. janvāris, *Križan* u.c. (C-416/10, EU:C:2013:8, 91. punkts) par procesuālo pārkāpumu novēršanu ar vidi saistītu lēmumu pieņemšanas procesā; 2011. gada 25. oktobris, *Solvay*/Komisija (C-109/10 P, EU:C:2011:686, 56. punkts) par procesuālo pārkāpumu novēršanu Komisijas ierosinātā procedūrā aizliegtu vienošanos jomā, un 1992. gada 16. janvāris, *Marichal-Margrève* (C-334/90, EU:C:1992:15, 25. punkts) par procesuālajām tiesībām muitas jomā.

nesen spriedumā Komisija/*Di Bernardo*[91] ir nospriedusi, ka, ievērojot atsevišķus stingrus nosacījumus, ir iespējams papildināt nepietiekamu administratīvā akta pamatojumu, tādējādi izvairoties no minētā akta adresāta tiesību aizskāruma[92].

115. Turklāt ir jāatgādina, ka ne visi procesuālie pārkāpumi var ietekmēt administratīvā lēmuma būtību. Citiem vārdiem sakot, administrācijas pieļauta kļūda procesa pārvaldībā var izrādīties nekaitīga, ņemot vērā dažādās iesaistītās intereses. *Administratīvās efektivitātes, tiesiskās drošības* un *procesuālās ekonomijas* iemeslu dēļ pārvaldes iestādēm var nepiemērot "spēkā neesamības" sankciju, kas parasti ir paredzēta ikvienā tiesību sistēmā attiecībā uz vissmagākajiem administratīva lēmuma prettiesiskuma gadījumiem. Saskaņā ar šo modeli tiek pieņemta tāda juridiskā akta "formāla nelikumība", ar kuru šis lēmums ir pieņemts, ciktāl ar to netiek aizskartas attiecīgās personas "materiālās tiesības". Ņemot to vērā, man šķiet, ka Tiesa apzinās visus šos aspektus un piemēro manis tikko ilustrēto modeli Savienības tiesību sistēmai, jo saskaņā ar iepriekš minēto judikatūru tā prasa katrā atsevišķā gadījumā pārbaudīt tiesību uz aizstāvību, it īpaši tiesību tikt uzklausītam, pārkāpuma sekas, pirms tā lemj par attiecīgā administratīvā lēmuma tālāko likteni.

116. Runājot konkrēti par objektivitātes prasības pārkāpumu, kas ir šīs lietas priekšmets, es uzskatu, ka izmantotā pieeja ir atkarīga no *katra atsevišķā gadījuma smaguma*. Šajā ziņā es vēlos vērst uzmanību uz to, ka jēdziens "objektivitāte", kāds tas izriet no Tiesas judikatūras, kā arī no dažādiem rīcības kodeksiem, kurus izmanto Savienības iestādes un struktūras, nav definēts vienādi. Tiesa, šķiet, balstās uz *drīzāk vispārīgu, interpretējamu jēdzienu*, savukārt Eiropas Ombuda Labas administratīvās prakses kodekss attiecas uz *īpašiem un īpaši smagiem gadījumiem*, piemēram, interešu konfliktiem personisku, ģimenes, politisku vai finansiālu apsvērumu dēļ[93]. Lai aptvertu dažādas hipotēzes, katrā atsevišķā gadījumā ir jānosaka konkrētie apstākļi, kas rada šaubas par pārvaldes iestādes objektivitāti.

117. No vienas puses, objektīvās objektivitātes neesamība patiešām var satricināt attiecīgās personas paļāvību uz pārvaldes iestāžu neitralitāti. Aizdomas, ka pret viņu tiek piemērota patvaļīga rīcība un līdz ar to netaisnīga attieksme, var negatīvi ietekmēt attiecīgo personu uztveri[94] un civildienesta gadījumā – attiecīgo ierēdņu un darbinieku attieksmi pret iestādi, kurā viņi strādā. Tā kā ietekme gan uz Savienības iestāžu un struktūru iekšējo darbību, gan uz to ārējo tēlu, ir ievērojama, ir acīmredzams, ka objektīvās objektivitātes prasības pārkāpums nav novēršams viegli[95]. Gluži pretēji, man šķiet, ka tāds gadījums var apdraudēt visa administratīvā procesa tiesiskumu. Raugoties no šāda aspekta, ir labāk saprotams, kāpēc Tiesa spriedumā *Wolff*

[91] Spriedums, 2020. gada 11. jūnijs (C-114/19 P, EU:C:2020:457).

[92] Spriedums, 2020. gada 11. jūnijs, Komisija/*Di Bernardo* (C-114/19 P, EU:C:2020:457, 51.–60. punkts).

[93] Saskaņā ar Labas administratīvās prakses kodeksa, ko izstrādājis Eiropas Ombuds un apstiprinājis Parlaments ar rezolūciju 2001. gada 6. septembra plenārsēdē, 8. pantu ("Neieinteresētība un neatkarība") objektivitātes pienākums prasa, lai ierēdnis "atturas no patvaļīgas rīcības, kas nāk par ļaunu sabiedrības locekļu interesēm, kā arī no privileģējošas attieksmes, lai arī kāds būtu tās pamatojums". Minētajā kodeksā ir noteikts, ka ierēdņa rīcību nedrīkst ietekmēt "ne viņa personiskās, ne ģimenes, ne valsts intereses, ne arī uz viņu izdarīts politisks spiediens". Ierēdnis arī nedrīkst "[piedalīties] lēmuma, kurā viņš vai tuvi viņa ģimenes locekļi ir finansiāli ieinteresēti, pieņemšanā".

[94] Batalli, M., un Fejzullahu, A., "Principles of Good Administration under the European Code of Good Administrative Behavior", *Pecs Journal of International and European Law*, 2018, Nr. 1, 35. lpp. Autori atgādina, ka "labas pārvaldības" principu neievērošana var izraisīt "sliktu pārvaldību", proti, situāciju, ko raksturo vājas valsts institūcijas, kas nav spējīgas veicināt pārvaldāmo labklājību. Tas viss var izraisīt pilsoņu vispārēju neapmierinātību.

[95] Šajā ziņā skat. Mouly, J., "Du caractère substantiel des dispositions garantissant le principe d'impartialité dans la procédure disciplinaire", *Droit Social*, Dalloz, 2016, Nr. 10, 869. lpp., kur autors uzsver objektivitātes prasības nozīmīgumu. Autors uzskata, ka atsevišķas īpaši svarīgas disciplinārlietas normas ir būtiskas garantijas, kurām, ja tās tiek pārkāptas, ir automātiski jāizraisa piemērotā soda spēkā neesamība bez darba ņēmēja pienākuma pierādīt, ka viņš nav varējis īstenot savas tiesības uz aizstāvību.

/Komisija[96] nepārbaudīja, vai konkrēta eksperta dalība ietekmēja vai neietekmēja pieņemto lēmumu, un aprobežojās ar konstatāciju, ka pastāv leģitīmas šaubas par objektīvo objektivitāti, kas nevar tikt kliedētas.

118. No otras puses, tomēr ir taisnība, ka, tā kā "objektivitātes" prasības mērķis ir aizliegt dažādas darbības, sākot ar *maznozīmīgiem pārkāpumiem* līdz pat *noziedzīgām darbībām*, šīs prasības pārkāpuma tiesiskajām sekām ir jābūt samērīgām un ir pienācīgi jāņem vērā ikvienai tiesību sistēmai raksturīgās intereses. Procesuāla pārkāpuma dēļ prettiesiska administratīva akta adresāta interesēm ir pretrunā administratīvās efektivitātes, tiesiskās drošības un procesuālās ekonomijas principi. Šī iemesla dēļ es neuzskatu, ka jebkādas leģitīmas šaubas par objektīvās objektivitātes prasības ievērošanu var automātiski izraisīt administratīvā akta spēkā neesamību. Kā jau tika skaidrots šajos secinājumos[97], šādas tiesiskās sekas būtu jāattiecina tikai *uz vissmagākajiem prettiesiskuma gadījumiem*, it īpaši tiem, kas saistīti ar *interešu konfliktu personisku, ģimenes, politisku vai finansiālu apsvērumu dēļ*, kā arī *uz noziedzīgām darbībām*, piemēram, *korupciju civildienestā*. Savukārt attiecībā uz citiem gadījumiem būtu atbilstoši saistīt iespēju lūgt atcelt administratīvu aktu, kurā ir pieļauts ar šīs prasības neievērošanu saistīts procesuāls pārkāpums, ar jautājumu, vai šī pārkāpuma neesamības gadījumā procesa iznākums varētu būt citāds, kā Tiesa jau ir nospriedusi iepriekš minētajā spriedumā Komisija/*RQ*[98]. Noliedzošas atbildes gadījumā šāda iespēja būtu jāizslēdz.

D. Apelācijas sūdzības pārbaude, ņemot vērā judikatūru

1. Ievada apsvērumi

119. Pēc tam, kad ir konstatētas atziņas no Tiesas judikatūras par objektivitātes prasību, tās ir jāpiemēro šajā lietā, izskatot apelācijas sūdzību.

120. Tā kā Parlaments atsaucas uz faktu sagrozīšanu, pietiek atgādināt, ka no LESD 256. panta, kā arī no Eiropas Savienības Tiesas statūtu 58. panta pirmās daļas izriet, ka apelācijas sūdzības iesniedz tikai par tiesību jautājumiem. Tāpēc vienīgi Vispārējās tiesas kompetencē ir konstatēt un izvērtēt atbilstošos faktus, kā arī izvērtēt pierādījumus. Šo faktu un šo pierādījumu vērtējums, izņemot to sagrozīšanas gadījumus, nav tiesību jautājums, kas kā tāds ir pakļauts pārbaudei Tiesā apelācijas tiesvedībā. Šādai sagrozīšanai ir skaidri jāizriet no lietas materiāliem, lai nebūtu jāveic jauna faktu un pierādījumu izvērtēšana[99].

121. Šajā ziņā ir jākonstatē, ka Parlaments nav pierādījis, kādā ziņā Vispārējā tiesa ir sagrozījusi faktus, uz kuru pamata tā pārsūdzētā sprieduma 59. punktā nosprieda, ka Parlaments nav sniedzis pietiekamas garantijas, lai izslēgtu jebkādas leģitīmas šaubas par attiecīgo izmeklētāju objektīvo objektivitāti. Parlaments drīzāk tikai apgalvo, ka ieceltajiem izmeklētājiem esot bijis tikai "virspusēji un nepilnīgi zināms par lietu", un tas nav pietiekami, lai secinātu objektīvās objektivitātes neesamību. No pārsūdzētā sprieduma interpretācijas izriet, ka Vispārējā tiesa ir detalizēti izvērtējusi vairākus aspektus, kas saistīti ar attiecībām starp izmeklētājiem, no vienas

96 Spriedums lietā *Wolff*/Komisija, 37.–41. punkts.

97 Skat. šo secinājumu 115. punktu.

98 Skat. šo secinājumu 112. punktu.

99 Skat. spriedumus, 2017. gada 12. janvāris, *Timab Industries* un *CFPR*/Komisija (C-411/15 P, EU:C:2017:11, 89. punkts), un 2020. gada 1. oktobris, *CC*/Parlaments (C-612/19 P, nav publicēts, EU:C:2020:776, 51. punkts un tajā minētā judikatūra).

puses, un UZ, no otras puses, un tas ļauj secināt, ka pastāv personu savstarpējs konflikts vai katrā ziņā iespēja, ka izmeklētājiem bija negatīvs viedoklis par UZ vēl pirms administratīvās izmeklēšanas sākšanas.

122. Šie gadījumi skaidri atšķiras no tā, uz kuru atsaucas Parlaments un kurš attiecas tikai uz vienkāršu "iepriekš iegūtām ziņām" par attiecīgo tēmu administratīvajā procesā. Drīzāk runa ir par aizspriedumainu viedokļu risku, kas, iespējams, varētu izkropļot realitātes uztveri. Līdz ar to man šķiet, ka pretēji tam, ko apgalvo Parlaments, Vispārējā tiesa pamatoti ir uzskatījusi, ka pastāv apstākļi, kas var likt apšaubīt izmeklētāju objektīvo objektivitāti.

2. Jēdziena "objektivitāte" piemērošana izmeklēšanas procedūrai

123. Pilnības labad turpmāk ir jāpārbauda, vai Vispārējai tiesai bija pamats uzskatīt, ka Parlaments nav izpildījis tam noteikto objektīvās objektivitātes pienākumu tā iemesla dēļ, ka pirms administratīvās izmeklēšanas sākšanas divi izmeklētāji zināja par šīs lietas faktiem un tādējādi tiem varēja būt negatīvs viedoklis par UZ.

124. Vispirms ir jānorāda, ka Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 38. punktā ir pareizi atzinusi, ka Hartas 41. pants ir piemērojams administratīvās izmeklēšanas stadijā disciplinārlietā, kas ietilpst civildienesta jomā. Tāpat ir jānorāda, ka Vispārējā tiesa ir pareizi atsaukusies uz Tiesas judikatūrā atzīto jēdzienu "objektivitāte", lai pārsūdzētā sprieduma 39. punktā atzītu, ka, tieši ņemot vērā šo jēdzienu, ir jāizvērtē tostarp arguments par Parlamenta iecelto izmeklētāju objektivitātes neesamību. Līdz ar to ir jāsecina, ka Vispārējā tiesa šajā lietā ir piemērojusi dažas atziņas, ko var gūt no Tiesas judikatūras [100].

125. Pēc tam Vispārējā tiesa veica faktu vērtējumu un nonāca pie secinājuma, ka attiecīgo izmeklētāju iecelšana varēja radīt leģitīmas šaubas par viņu objektīvo objektivitāti.

a) "Disciplinārās" daļas izmeklētāja iecelšana

126. Konkrētāk, Vispārējā tiesa ņēma vērā faktu, ka viens no izmeklētājiem, kurš bija atbildīgs par "disciplināro" daļu, bija ticies ar sūdzības iesniedzējiem pirms administratīvās izmeklēšanas pret UZ sākšanas. Atbilstoši šī sūdzības iesniedzēja liecībai viņš bija devies uz Luksemburgu (Luksemburga), lai iegūtu ziņas par iespējamo pret viņu uzsākto *OLAF* izmeklēšanu, jo kolēģi viņam bija paskaidrojuši, ka UZ vīrs pēc viņas iniciatīvas "atriebības nolūkos" esot par viņu ziņojis šai iestādei par iespējamiem pārkāpumiem saistībā ar bērna kopšanas atvaļinājumu, "jo attiecīgais kolēģis [esot] sabotējis viņa darbu". Kā Vispārējā tiesa konstatēja pārsūdzētā sprieduma 48. punktā, Parlaments nenoliedza, ka šāda tikšanās starp vienu no sūdzības iesniedzējiem un topošo izmeklētāju ir notikusi pirms administratīvās izmeklēšanas sākšanas. Parlaments tomēr apgalvoja, pirmkārt, ka pēdējais minētais nav sniedzis nekādu informāciju par attiecīgo lietu un, otrkārt, ka neviens nevarēja zināt, ka topošajam izmeklētājam būs jāpilda šī funkcija.

127. Manā ieskatā, pamatojoties uz pieejamo informāciju, var secināt, ka Vispārējā tiesa pamatoti izvēlējās neņemt vērā Parlamenta argumentāciju. Lai atvieglotu šī secinājuma pamatā esošo iemeslu izpratni, ir jāizvērtē detalizētāk Vispārējās tiesas argumentācija.

[100] Skat. šo secinājumu 103. un 104. punktu.

128. Pirmkārt, Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 49. punktā konstatēja, ka nav nekādu pierādījumu par tās sarunas saturu, kas notika starp vienu no sūdzības iesniedzējiem un topošo izmeklētāju. Tādējādi nav iespējams apmierinoši pierādīt šajā tikšanās reizē iesaistīto personu sarunas tematu. Līdz ar to Parlamenta apgalvojumu, ka informācija par lietu neesot tikusi izpausta, nevarēja pierādīt. Tā kā uzticamu pierādījumu nebija, attiecīgā liecība varēja būt tikai norāde, ko varēja apstiprināt tikai iesaistītās personas. Man šķiet, ka šāda liecība var radīt jautājumus par minēto personu attieksmi pret UZ, it īpaši, ja tā ir pienācīgi dokumentēta uzklausīšanas laikā, kā tas bija šajā lietā. Tas noved pie lietas galvenā aspekta, ko Vispārējā tiesa izskatīja turpinājumā.

129. Otrkārt, Vispārējā tiesa atgādināja, ka objektīvā objektivitāte nozīmē, ka iestādei ir jāsniedz pietiekamas garantijas, lai izslēgtu jebkādas leģitīmas šaubas. Kā tika norādīts šajos secinājumos [101], tieši to Tiesa vienmēr ir pieprasījusi savā judikatūrā, lai izvairītos no jebkādas apdraudošas situācijas. Apzinoties šo prasību, Vispārējā tiesa konstatēja, ka šāda liecība varēja radīt UZ leģitīmas šaubas, vai izmeklētājs, kuru varbūt ietekmēja viņam par viņas apgalvotās rīcības īpašo ļaunprātīgumu stāstītais, ir objektīvs. Man šķiet, ka neatkarīgi no šīs informācijas patiesuma attiecīgajam ierēdnim varēja rasties samērā nelabvēlīgs iespaids par UZ, vēl pirms viņš tika aicināts pildīt izmeklētāja funkcijas. Līdz ar to nevar pārmest UZ, ka viņa apšaubīja procesa objektivitāti attiecībā uz Parlamentu, kā Vispārējā tiesa to ir norādījusi pārsūdzētā sprieduma 52. punktā. Saskaņā ar Tiesas judikatūru Vispārējai tiesai nebija jāpārbauda, vai izmeklētājam *patiešām* bija aizspriedumi par UZ. Pietika ar to, ka *leģitīmas šaubas* šajā ziņā pastāv un tās nevar kliedēt [102]. Kā Vispārējā tiesa pareizi konstatēja, šajā lietā šie nosacījumi bija izpildīti.

130. Šajā ziņā man šķiet, ka, ņemot vērā iepriekš aprakstīto situāciju, Vispārējā tiesa nav pieļāvusi tiesību kļūdu, pārsūdzētā sprieduma 55. punktā apgalvojot, ka Parlamentam nebija jāieceļ par izmeklētāju persona, kura pirms izmeklēšanas sākšanas bija tikusies ar vienu no sūdzības iesniedzējiem. Tā kā Parlamentam bija jāsniedz pietiekamas garantijas, lai izslēgtu jebkādas leģitīmas šaubas saskaņā ar Tiesas judikatūru, man šķiet, ka Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 54. punktā pamatoti ir konstatējusi, ka nekas neliecināja par to, ka Parlamentam būtu bijis grūti no savu ierēdņu vidus izvēlēties personu, kurai iepriekš nekas nebūtu bijis zināms par lietas faktiem, tādējādi neradot UZ nekādas leģitīmas šaubas. Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, es uzskatu, ka Vispārējā tiesa šajā lietā ir pareizi piemērojusi jēdzienu "objektivitāte" attiecībā uz tāda izmeklētāja iecelšanu, kurš ir atbildīgs par "disciplināro" daļu.

b) "Vardarbības" daļas izmeklētāja iecelšana

131. Attiecībā uz "vardarbības" daļas izmeklētāja apgalvoto objektivitātes trūkumu Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 57. punktā konstatēja, ka pirms iecelšanas par izmeklētāju viņš bija priekšsēdētājs Padomdevējā komitejā aizskarošas izturēšanās un šādas izturēšanās novēršanai darbavietā, kura pēc sūdzības iesniedzēju lūguma sniegt palīdzību nolēma nodaļas, kuras vadītāja bija UZ, vadību uzticēt citai personai. Vispārējā tiesa no tā secināja, ka, ņemot vērā šīs Padomdevējas komitejas slēdzienu, tad, kad viņš tika iecelts par "vardarbības" daļas izmeklētāju, viņam jau varēja būt negatīvs viedoklis par UZ. Vispārējās tiesas ieskatā šis fakts varēja likt apšaubīt arī izmeklētāju objektīvo objektivitāti.

101 Skat. šo secinājumu 105. punktu.

102 Skat. šo secinājumu 108. punktu.

132. No vienas puses, varētu apgalvot, kā to ierosina Parlaments, ka iepriekšējā punktā aprakstītajai situācijai ir zināma līdzība ar gadījumu, kas saistīts ar to, ka personas, kurām ir jāpiedalās tiesas vai administratīva lēmuma pieņemšanā, "iepriekš zina" faktus, kas saskaņā ar Tiesas judikatūru [103] pats par sevi nav apstāklis, kurš var nozīmēt, ka šajā lēmumā ir pieļauts procesuālais pārkāpums, kas izpaužas kā objektivitātes trūkums. No otras puses, padziļinātāka izpēte atklāj, ka attiecīgā situācija patiesībā ir ļoti atšķirīga, ņemot vērā, ka ierēdnis, kuram bija jāpilda izmeklētāja pienākumi, pirms tam bija piedalījies tāda lēmuma pieņemšanā, kura mērķis bija aizstāt UZ nodaļas vadītājas amatā tieši vardarbības iemeslu dēļ. Tāda situācija manā skatījumā ir īpaši delikāta, jo tā nozīmē, ka tiek sākts administratīvais process vairākos posmos, kura iznākumā var noteikt disciplinārsodu [104]. Šādos apstākļos man šķiet gandrīz neiespējami sagaidīt no iesaistītajiem ierēdņiem attieksmi, kas ir pilnīgi brīva no aizspriedumainiem [105].

133. Līdz ar to, pretēji tam, ko apgalvo Parlaments, šajā lietā nav runa tikai par faktu "iepriekšējas zināšanas" gadījumu, bet gan drīzāk par "iepriekšēju dalību" administratīvajā procesā, kas rada leģitīmas šaubas par ierēdņa attieksmi pret UZ. Tādēļ es uzskatu, ka Vispārējā tiesa pamatoti pat neparedzēja iespēju piemērot pēc analoģijas savā argumentācijā iepriekš minēto judikatūru, bet pārsūdzētā sprieduma 58. punktā nonāca pie secinājuma, ka attiecīgā ierēdņa iecelšana var likt apšaubīt izmeklētāja objektīvo objektivitāti tā iemesla dēļ, ka nevar izslēgt, ka viņam jau varēja būt negatīvs viedoklis par UZ. Šis secinājums man šķiet konsekvents un tādēļ neapstrīdams no juridiskā viedokļa.

134. Es uzskatu, ka šīs lietas apstākļos Vispārējai tiesai nevar pamatoti pārmest, ka tā ir pārmērīgi šauri piemērojusi kritērijus, uz kuriem attiecas jēdziens "objektivitāte". Tā kā, pirmkārt, iestādēm ir jāsniedz pietiekamas garantijas, lai *izslēgtu jebkādas leģitīmas šaubas* par iespējamiem aizspriedumiem administratīvajā izmeklēšanā, un, otrkārt, ņemot vērā, ka šajā lietā runa ir par administratīvu procesu, kura rezultātā attiecīgajam ierēdnim var tikt piemērots *disciplinārsods, kas izraisa nopietnas sekas* profesionālajā jomā, man šķiet, ka ir nepieciešama piesardzīga pieeja. Proti, nedrīkst aizmirst, ka atbilstošu pasākumu īstenošana, lai ņemtu vērā objektīvās objektivitātes prasību, pati par sevi nav galamērķis, bet veids, kā nodrošināt administratīvā procesa norisi, *pilnībā ievērojot attiecīgās personas tiesības*. Turklāt, ņemot vērā, kā jau tika atgādināts šajos secinājumos, ka objektīvās objektivitātes prasības mērķis ir *aizsargāt gan Savienības iestāžu un struktūru iekšējo darbību, gan ārējo tēlu* [106], es uzskatu, ka būtu kļūdaini pieņemt, ka pret pienākumiem, kas no tā izriet, var izturēties vieglprātīgi.

c) Sākotnējais secinājums par izmeklētāju iecelšanu

135. Pārsūdzētajā spriedumā izklāstītā argumentācija parāda, ka Vispārējā tiesa apzinājās problēmas un izdarīja atbilstošus secinājumus, uzskatot, ka Parlaments nav izpildījis pienākumus, kas izriet no "objektivitātes" prasības, kā to ir interpretējusi Tiesa savā judikatūrā. Pretēji tam, ko apgalvo Parlaments, nekas neļauj secināt, ka Vispārējā tiesa būtu sagrozījusi faktus vai būtu veikusi

103 Skat. šo secinājumu 106. punktu.

104 Šajā ziņā skat. Van Reenen, P., "Impartiality in the EU Asylum Procedure", *European Journal of Migration and Law*, 2018, Nr. 20, 345. lpp. Autors uzskata, ka gadījums, kad tiesnesis ir vairākkārt piedalījies indivīdam nelabvēlīgu lēmumu pieņemšanā, var radīt leģitīmas šaubas par viņa objektivitāti.

105 Šajā kontekstā ir jāmin Eiropas Cilvēktiesību tiesas spriedums, 1998. gada 28. oktobris, *Castillo Algar* pret Spāniju (CE:ECHR:1998:1028JUD002819495), kas attiecās uz militārās tiesas, kuras diviem locekļiem jau citā palātā bija jāizskata apelācijas sūdzība par rīkojumu, ar kuru tika apsūdzēta attiecīgā persona, objektivitāti. Šī tiesa uzskatīja, ka pastāv elementi, kas liek domāt, ka tiesnešu nostāja jau bija pausta iepriekšējās tiesas pieņemtajā lēmumā, saskaņā ar kuru pastāvēja "pietiekamas norādes, kas ļauj secināt, ka ir izdarīts militārs noziegums". Līdz ar to Eiropas Cilvēktiesību tiesa secināja, ka ir pārkāpts ECPAK 6. panta 1. punkts.

106 Skat. šo secinājumu 104. punktu.

kļūdainu faktu vērtējumu. Iepriekš minēto iemeslu dēļ es uzskatu, ka Vispārējā tiesa nav pieļāvusi tiesību kļūdu, pārsūdzētā sprieduma 59. punktā konstatējot, ka, ieceļot iepriekš minētos izmeklētājus, Parlaments nav sniedzis pietiekamas garantijas, lai izslēgtu jebkādas leģitīmas šaubas

3. "Objektivitātes" prasības pārkāpuma tiesiskās sekas

136. Ņemot vērā iepriekš minēto, ir svarīgi piebilst, ka Vispārējā tiesa pēc tam pārsūdzētā sprieduma 60.–64. punktā pārbaudīja, vai šis objektivitātes prasības pārkāpums varēja ietekmēt lēmumu par disciplinārsoda piemērošanu UZ. Atsaucoties uz savu judikatūru[107], Vispārējā tiesa atzina, ka, lai procesuāla pārkāpuma rezultātā varētu atcelt tiesību aktu, ir jākonstatē, ka šī pārkāpuma neesamības gadījumā procedūras iznākums varētu būt bijis citāds. Citiem vārdiem sakot, Vispārējā tiesa norāda, pirmkārt, ka ne visi procesuālie pārkāpumi var izraisīt administratīvā akta spēkā neesamību un, otrkārt, ka objektivitātes prasības pārkāpums nav izņēmums no šī noteikuma.

137. Kā jau tika paskaidrots, objektivitātes prasības mērķis ir aizliegt dažādas darbības, sākot ar maznozīmīgiem pārkāpumiem līdz pat noziedzīgām darbībām. Līdz ar to šīs prasības pārkāpuma tiesiskajām sekām ir jābūt samērīgām un ir pienācīgi jāņem vērā ikvienai tiesību sistēmai raksturīgās intereses, piemēram, administratīvās efektivitātes, tiesiskās drošības un procesuālās ekonomijas intereses, kuru dēļ administratīvs akts var būt jāatstāj spēkā, neraugoties uz tā prettiesiskumu. Saskaņā ar piedāvāto pieeju[108] vispirms ir jāpārbauda, vai objektivitātes pienākums ir pārkāpts ar nodarījumu, kura smaguma pakāpe ir tāda, ka attiecīgais administratīvais lēmums ir jāatzīst par spēkā neesošu. Šajā ziņā ir jānorāda, ka, tā kā nav pieejama precīzāka informācija, lietas apstākļi neatklāj nedz izmeklētāju prettiesiskas darbības, nedz interešu konfliktu personisku, ģimenes, politisko vai finansiālu iemeslu dēļ. Līdz ar to man šķiet, ka iespēja atzīt strīdīgo lēmumu par spēkā neesošu *ab initio* ir jānoraida.

138. Nākamajā analīzes posmā atbilstoši piedāvātajai pieejai ir jāpārbauda, vai šis objektivitātes prasības pārkāpums var ietekmēt lēmumu piemērot disciplinārsodu UZ. Attiecībā uz šo jautājumu ir jānorāda, ka pārsūdzētā sprieduma 64. punktā Vispārējā tiesa secināja, ka "nevar izslēgt, ka tad, ja administratīvā izmeklēšana būtu bijusi veikta rūpīgi un objektīvi, minētā izmeklēšana būtu varējusi izraisīt *citādu sākotnējo faktu vērtējumu* un tādējādi *atšķirīgas sekas*". Šis secinājums ir balstīts uz ideju, ka administratīvā izmeklēšana ir priekšnoteikums tam, lai iecēlējinstitūcija varētu īstenot savu rīcības brīvību lemt par izmeklēšanas sekām, un ka šīs sekas galu galā var izraisīt disciplinārsoda noteikšanu.

139. Kā Vispārējā tiesa ir pareizi paskaidrojusi pārsūdzētā sprieduma 63. punktā, pamatojoties uz šo izmeklēšanu un attiecīgā darbinieka uzklausīšanu, iecēlējinstitūcija novērtē, pirmkārt, vai sākt disciplinārlietu, otrkārt, vai saistībā ar to attiecīgā gadījumā ir jāvēršas Disciplinārlietu kolēģijā un, treškārt, – ja tā sāk procedūru Disciplinārlietu kolēģijā – faktus, kas ir nodoti minētajai kolēģijai. Citiem vārdiem sakot, nepareizs faktiskais pamatojums, kas noteikts administratīvajā izmeklēšanā, kurā ir pieļauti vairāki procesuāli pārkāpumi, var radīt smagas sekas attiecīgajam ierēdnim. Konkrētāk, šāds apstāklis var izraisīt kļūdainus lēmumus, kuros iecēlējinstitūcija, kā arī iestādes, kas ir iesaistītas disciplinārlietas procesā, ir pieļāvušas nelikumības. Šāda argumentācija no juridiskā viedokļa man šķiet loģiska un neapstrīdama.

[107] Spriedums, 2017. gada 14. februāris, *Kerstens*/Komisija (T-270/16 P, nav publicēts, EU:T:2017:74).

[108] Skat. šo secinājumu 118. punktu.

140. Ņemot to vērā, šajā kontekstā ir jānorāda, ka Vispārējās tiesas secinājums pārsūdzētā sprieduma 64. punktā būtībā atspoguļo Tiesas judikatūru, kā izriet no sprieduma Komisija/*RQ*[109]. Proti, Vispārējā tiesa ir piemērojusi līdzīgus kritērijus, konstatējot, ka nevar izslēgt, ka objektivitātes prasības pārkāpums ietekmē sākotnējo faktu vērtējumu. Šādi rīkojoties, Vispārējā tiesa ir netieši atzinusi iespēju, ka strīdīgajam lēmumam varētu būt citāds saturs, ja objektivitātes prasība būtu tikusi ievērota.

141. Iepriekš izklāstīto iemeslu dēļ es uzskatu, ka Vispārējā tiesa nav pieļāvusi tiesību kļūdu attiecībā uz savas analīzes rezultātu. Vispārējā tiesa ir pareizi interpretējusi un piemērojusi šajā lietā Tiesas judikatūrā atzīto jēdzienu "objektivitāte". No tā izriet, ka Vispārējā tiesa pamatoti ir secinājusi, ka strīdīgajā lēmumā ir pieļauts *būtisks* procesuālais pārkāpums un ka šis lēmums ir jāatceļ. Līdz ar to es uzskatu, ka apelācijas sūdzības pirmā pamata pirmā daļa ir jānoraida kā nepamatota.

VII. Secinājumi

142. Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, es ierosinu Tiesai apelācijas sūdzības pirmā pamata pirmo daļu atzīt par nepamatotu.

[109] Skat. šo secinājumu 118. punktu.